

ónikus hangverseny
zongorahangverseny.
f. hangy.
ozart. Weber, Wag
0.15: Lengyel zene.
ónikus hangverseny
art művei.
gv.
ammofón.
ene.
bert zene.

AICA

Siedlungen in Pa
133
reles Judentum 40
Zionismus 2 h. 72
en und Wirken 80
upf um das Juden-
60
Revision d. jüd. Na-
40
und die Kultur der
50
schichte 30
Deutsch hebraisch
400
Jüdische Bewegung
215
die Jüdische Litera-
60
e d. Assimilation 25
kulturentwicklang 130
isus und Entschet-
a reb. 100
n der Gegenwart 60
AZ UJ KELET
ALYABAN

SER: TRAGÉDIA

ser a nő szöveg
sz. AMERIKAI
mű munkája egyik
agjobb regényeinek
12 kiadásban, kor-
ban fogvott el. Né-
a 40.000-nél tart
E DREISER
TRAGÉDIA
fűtve 612 lej, egész-
lej. Megrendelhető
YVOSZTALYABAN

rdetésel

3500 és ezörme gal-
hatók, V. Jánky, 10
adalmi pozíciót be-
stalemeber ismeretes
keresi házasság célj-
ül szep. nagyobb hoz-
ő házilag nevelt intel-
meretséget. Hozzátart-
egek irjanak a leány-
dése, kor, teljes cím-
jelölése mellett „Or-
toba.
és perzsaszőnyeg-
ó áron eladók. Art-
3.
és étterem Rendkívü-
veleses kiszolgálás.
saját készítményeink
Cluj, Calea Reg-
ák, valamint a szől-
munkák jutányos ár-
sch Böske kézimunk-
ucca 16.

XIII EVF. • SZAM 25
Cluj — Kolozsvár, 1930
November 21 Péntek
1931 ÉV -

Ag Uj Kelet a
es kényelmi saj
nal
gükkéink után
ferrás megjel
Diszter 2. H. e. S.
Méntratókat hoz
de megörösdükre

TAKA POSTALA
PLATYU IN NUMERU
No. 411

Ramasetter Robert
BUDAPEST

Aró 3 lej

KELET

ESZDÓ POLITIKAI NAPLAP

szervezők és kiadóhivatal
Strada Baran L. Pop (v. Brassai
utca) 18. szám. Telefon: 9 72.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre 1150 lej
Félévre 600
Negyedévre 320
Két hónapra 110

KÜLFÖLDI
ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre 1 dollár (vagy ennek
megfelelő pénzeseml.)
Egy évre 10 dollár.
Művelődési tarifa szerint
vételnek fel.

Vége a szüretnek

Franciaországban is. A megröszeged-
ett szovinizmus mindezekig egy vi-
szonylagos gazdasági stabilitás mö-
gött helyezkedett el; innen irányította
militarista propagandáját, innen ő-
tette ki kíméletlen rendszerét a német
jövátételek kizsárolására. Az előre-
törő progressziót éveken keresztül a
frankstabilitáció megrendülésének ré-
mével lizték vissza Frankhonban bäs-
tyái mög s a tábornokok uralma egy
megvondithetetlenek hitt kispolgári
konzolidációra épített.

Poincaré és egész reakciós derék-
háda a pénzügyi stabilitás körül elért
érdemekre való hivatkozással szerelte
le esetről-esetre a háborus készülődé-
sek, a mértéktelea fegyverkezések el-
len irányuló atakokat. A Tőzsde Poin-
carének, majd Tardieunak hódolt s
az utóbbi hónapokban a szélső-jobb is
már olyan merész kezdett lenni, hogy
megengedhette esatiósainak a Briand
elleni tüntéseket.

Es ime, szinte minden átmenet nél-
kül: Franciaország is belekerült a vál-
sárok taposóalmába. A szemérmét-
len elbizakodottság, mely a reakciót
támogató plutokráciát jellemezte, má-
ról-holnapra elvesztette a fejét. Fran-
ciaország pénzügyi stabilitása ebben
a pillanatban recsegve-ropogva dől
és a mértékteleen spekuláció követ-
kezményeinek nyomása alatt s a fran-
cia kispolgár, türelmét veszítve, kö-
veteli a kormánytól a francia bank-
töke anarchiájának megfékezését.

Két hét óta Franciaországban nem
téltek el nap megfelelő bankbukások
nélkül, amelyeknek mindegyike egy
csomó kisembert megtakarított pénzt
aszatja el. Ilyen pénzügyi pánik a
frank stabilizációja előtti idők és a
világháborut követő idők óta — ami-
kor nyilvánvalóvá vált, hogy Orosz-
ország egy fityíngtet sem fizet a cá-
roknak adott kölcsönök fejében visz-
szá — még nem volt.

A felirati javaslat jó törvé- nyeket ígér a kisebbségeknek

Lupu és Lázár Illés az elviselhetetlen máramarosi nyomor megszüntetését követelték a kormánytól

Ki az oka Máramaros nyomoruságának ?

Bucuresli—Bukarest, november 20.
(Az Uj Kelet tudósítójától). A kama-
ra ma délutáni ülése rendkívül izgal-
mas lefolyású volt. A máramarosi
nyomor ügyében elhangzott interpellá-
ciók adtak alkalmat egy érdekes szó-
váltásra dr. Lupu és Lázár Illés kö-
zött, majd Mihalache belügyminiszter
próbálta bizonyítani, hogy ez a kor-
mány mi mindent tett a máramarosi
nyomor enyhítéséért. Ha semmi egyéb
ugy ez a vita éppen eléggé bizonyí-
totta, hogy mily vétkes felületessé-
gel és könnyelműséggel kezelik az or-
szág vezetői az egyes országrészek leg-
fájdalmasabb és legégbekiáltóbb problé-
máit is.

Napirend előtt Solomon Virgil dr.
többségi képviselő szólalt fel és a Dan
Sever—Georgescu Barlad konfliktus-
sai foglalkozva kijelentette, hogy bár
Georgescu visszavonta a volt egész-
ségügyi miniszterrel szemben hangoz-
tatott vádjait, azok olyan súlyos ter-
mesztűek, hogy a bocsánatkérés elle-
nére is szükségesnek látja a kamara
fegyelmi bizottságának összehívását
ebben a kérdésben.

Ukrán panasz a csendör- brutalitások ellen

Dutchék bukovinai ukrán képviselő
szólal fel ezután és a belügyminisztert
interpellálja meg a bukovinai ukrán-
okkal szemben egyre gyakrabban
megismétlődő csendörbrutalitások
ügyében. Elmondja, hogy a csend-
örök minden ok nélkül házkutatásokat
rendeznek az ukrán kulturogyesületek
otthonaiban, feldulják levéltárakat s
molestálják az ukrán parasztokat.

A felszólalásra Mihalache belügy-
miniszter azonnal válaszol. Kijelenti,
hogy a polgári jogok respektálásának
elvéét minden körülmények között al-
kalmaztatni fogja. Ezzel szemben le-
szögezni kívánja, hogy a Dutchék ál-
tal felhozott panaszok nem teljes mérté-
kben indokoltak. A csendörök inter-
venciója nem egészen úgy történt,
mint ahogy azt az ukrán képviselő
előadja. Azok a bizonyos kulturális és
kisebbségi természetű megbeszéléseket tartottak.
Mindenkinek tudni kell, hogy a kor-
mány nem hajlandó eltűnni, hogy ir-
redenta, antiszemita és adóellenes moz-
galmakkal zavarják meg a nép nyu-
galmát. Megígéri, hogy a legközelebbi
napokban fogtatik Bukovinába és sze-
mélyesen fog meggyőződést szerezni
az ottani helyzetről.

Lupu a máramarosi nyomor- ról interpellál

Dr. Lupu, akinek pártja nemrég
tartotta kongresszusát Máramaros-

szigeten — a máramarosi nyomor
ügyében interpellálja meg a kor-
mányt. Kifejti, hogy nincs munka-
alkalom, mert a máramarosi lakosság
földjei és legelői Csehszlovákiához
kerültek. Vádolja a kormányt, hogy
nem tette meg a szükséges intézkedé-
seket a nyomor enyhítése érdekében.

Dr. Lázár Illés mindenben aláírja Lu-
pu állításait és kijelenti, hogy esatlako-
zik a parasztpárti vezér interpellációjá-
hoz. Lupunak legfeljebb abban nincs
igaza, hogy mi nem tettünk meg min-
den lehetőt a jobb sorsra érdemes lakos-
ság érdekében.

Lupu: Nem magára céloztam, hanem
a kormányra.

A máramarosi lakosság helyzete több, mint kétségbeesítő

Dr. Lázár Illés kifejti, hogy a má-
marosi lakosság helyzete több, mint két
ségbeesítő. Máramaros izolálva van az
ország többi részétől. Hetven kilomé-
tert kell a vonatnak csehszlovák terüle-
ten futni, míg a Máramarosba ér el.
Sajnálattal állapítja meg, hogy a sok
memorandum és delegációzás ellenére
sem tett meg a nemzeti-parasztpárti
kormány minden lehetőt a máramarosi
lakosság érdekében.

Dr. Lupu ismét közbeszól és elmondja,

Igaz, hogy Vidrighin három milliót kap, de egy milliárd lejt takarít meg évente az államnak

Mihalache: Igaz, hogy Vidrighin há-
rommilliót kap, ezzel szemben egyetlen
év leforgása alatt egymilliárd lejt taka-
rított meg az államnak. A liberális vas-
uti vezérigazgatók háromszázezer lejes
fizetést huztak, viszont milliárdos ka-
rokat okoztak az országnak. Ha tud-
nánk, hogy önk is ismerik a mai válsá-
gos helyzet megoldásának lehetőségeit,
szívesen átadnók önöknek helyünket.
Nem lehet tűrni azonban azt, hogy fele-
lőtlen demagógok igazatásai veszedelmes
illúziókkal táplálják a nélkülözö lakos-
ságot.

A válaszfelirat szövege

Lupu tiltakozik az ellen, mintha ő a
lakosságot igaztatta volna, majd több je-
lentéktelen felszólalás után Polizu-Mie-
sunesti felolvassa a kamar által a trón-
beszédre adandó válaszfeirati tervezetet.
A válaszfelirat a kamara teljes közre-
működését ígéri a kormányak anz or-
szág gazdasági és pénzügyi helyzetének
megjavítására irányuló munkájában,
majd megemlékezik a kisebbségekről is
és hangsúlyozza, hogy a parlament ál-
tal megszavazandó törvényekben semmi
lyen intézkedés nem lesz, amely agresz-
zív, vagy sértő lehetne az országban
együttélő kisebbségek számára. A tole-
ráns szellemű román nép mély igazság-
szeretettel viseltetik a kisebbségekkel
szemben, akikről csak lojalitást vár.
Ezután a kamara ülést keddig elna-

hogy a román katonák 1919-ben az egész
Máramaros területét elfoglalták, tehát
azokat a földeket is, amelyek a márama-
rosi lakosság fő bevételi forrásait ké-
pezték. Egy Parizsból érkező távirat
visszaparancsolta a román hadsereget a
mai határvonalakra. Később érkezett
egy másik távirat, amely visszavonu-
lásra hívta fel a cseh katonaságot, ez
azonban már későn érkezett.

Mihalache: Miért nem jutott ez eszé-
be magának két évvel ezelőtt, amikor a
liberális párt tagja volt? Miért hozako-
dik ezekkel a dolgokkal éppen most a
kamara elé?

— Nem voltam liberális.

Mihalache tiltakozik azon állítás el-
len, mintha a kormány nem tett volna
meg mindent a máramarosi lakosság ér-
dekében. Az állam súlyos pénzügyi
helyzete azonban megakadályozott ben-
nünket abban, hogy végrehajtsuk azo-
kat a nagyszabású munkálatokat, ame-
lyek kenyérhez juttatták volna az egész
Máramaros lakosságát. Felsővisón még
igy is hatalmas fűrésztelepet létesítet-
tünk, amely több ezer munkást foglalkoz-
tat. Ismétlem azonban, a mi intencióink
alá vannak rendelve az állam pénzügyi
helyzetének.

Negura (liberális): Miért fizetnek
Vidrighinnek három milliót?

CHILE KILÉP A NÉPSZÖVET- SÉGBŐL?

London, november 20. A Newyork
Herald szerint Chile kormánya azzal
a tervvel foglalkozik, hogy a Népszö-
vetségből kilépjén. Ennek oka állító-
lag az lenne, hogy az európai hatal-
mak tulsulya a tengerentuli államokat
visszaszorítja. Az Associated Press
munkatársa előtt a chilei külügymi-
niszter a hirt megcáfolta.

AZ ANGOL LIBERALISOK ÖSSZE- FOGTAK A KONZERVATIVOK- KAL A MUNKASPÁRT ELLEN.

London, november 20. A liberális
párt mai értekezletén elhatározták,
hogy javasolni fogják az alsóházban
a népoktatási törvény életbeléptetésé-
nek 1932 őszére történő elhalasztását.
Mivel a konzervatívok is a törvény
hatályba lépése ellen foglalnak állást,
valószínű, hogy a kormányt ennél a
kérdésnél le fogják szavazni.

Lázár II
Juga pre

Az izgalom
szemité

A négy napos tárgyalás befejezés felé minden egyes képviselőt kísérte végig, a tárgyalásokon ténnek, mint általában számítot. Nem is a borsai bírák előtt fog ben mindenről, hogy milyen tekintant Danila, a borsai zsidóságok le Borsai. A választmári törvényszék gosan mozaikszék sorokoztat sem ad arról a vádlottak hogy hatóságokkal a rémületben egy rorizáltak fenye ségekkel a zsidó ták szisztematikus got a zsidóság ga ellen.

A vádiratból téma és az össz mellé sorakoztat olyan fontosságú hogy néhány zsidó lag megzavarta annak, hogy az a kának idején en az ágyból és me ső vízében. Ezen nagyobb incidenc zsidóverést, revoc zést, hatóság ell vádiratból, sem irányításából ne súlyos inzultus lomái voltak. A rok aknamunkáj sége nemcsak a zsidókat megve nek, hanem igen ra szították az a.

A bizonyítási hány órában belül hogy erről a lé esett volna. Tu azonban a tárgy eius 7-én a per vartak Constant ott ennek az inc mesterségesen f zsidó manifestá sége lett volna, vartak volna m géig arra, hogy jait vad alá hel májusi borsai a maga Juga prefat latot keresni a tés és az antisze ban kirobant te prefektus sem l vádlottak fellépé bizonyítéka az a nak idején munk

Néhány hét Juga prefektus sunknak — Con az iskolában elő zént, hogy több z résztül hallgatni re a parasztlók ben az iskola a parasztlók provol

Ezt mondotta kellemesebb volt a zsidóknak is re cításokban, mint miert nem nyult kedésekhöz. Néh Borsán járt Ali vezérfelügyelő, a katársa megmunt

Az alsóház hétfői ülésén Macdonald fel fogja olvasni az angol kormány új Palesztina-nyilatkozatát

„A Fehér Könyv nem képezheti az angol kormány és a Jewish Agency között folyó tárgyalások alapját” — mondotta Weizmann az Agency politikai bizottságának ülésén — Az amerikai nem-cionisták Weizmann lemondása mellett vannak — Dr. Hexter tervgazdaság elkészítését kívánta Palesztina számára

London, november 20. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Tegnap számunkban jelentettük, hogy az angol kormány kezdeményezésére tárgyalások indultak meg a kormány és a Jewish Agency képviselői között. E tárgyalások célja az, hogy a mandátus hatalom és a zsidóság képviselői között megegyezést létesítsenek a Fehér Könyv módosítására vonatkozólag. Az angol kormány ugyanis a világ zsidóságának egyetemes tiltakozása és az illetékes népszövetségi körök intervenciója folytán kénytelen volt mégis elhatározni magát a Fehér Könyv módosítására és az abban foglalt zsidóellenes rendelkezések jóvá-tételére. A most folyó tárgyalások kime netelétől függ, hogy a Jewish Agency képviselőinek milyen mértékben sikerül a kormányt új Palesztina-programjának módosítására bírni. Az angol kormány nyal folytatott tárgyalásokat megelőzően összeült a Jewish Agency politikai bizottsága, hogy a tárgyalásokon elfoglalandó álláspontját megvitassa és leszögezze. A bizottság üléséről az alábbiakban számol be a Zsidó Távirati Iroda:

Összeült a politikai bizottság

Nahum Sokolow elnöktele alatt összeült a Jewish Agency politikai bizottsága, amelyben a nem-cionistákat James de Rothschild, az angol alsóház tagja, Avidgor Goldsmid, a Board of Deputies elnöke, Nathan Ornag, alsóházi tag, dr. Bernhard Kahn, Nathan Lipsky és dr. M. Hexter képviselték. A cionisták részéről dr. Ch. Arlosoroff, dr. Nahum Goldmann, J. Suprasky, Mayer Dizengoff, dr. Nurok, Farbshtein lengyelországi zsidó képviselő, Leo Motzkin és dr. Hinder vettek részt a bizottság ülésén, míg az Exekutívét dr. Weizmann Chaim, Sokolow, Brodetsky professzor és Kish ezredes képviselték.

A Fehér Könyv nem tárgyalási alap

Elsőnek Weizmann Chaim szólalt fel. Kijelentette, hogy a Fehér Könyv elutasítása egy pillanatig sem lehetett kérdéses számára. Ő továbbra is azon az állásponton van, hogy a Fehér Könyv nem képezheti alapját az angol kormánnyal folytatandó tárgyalásoknak. Az 1500 bevándorlási engedély kiadása mindaddig minden jelentőség nélküli lesz, amíg a Fehér Könyv jogervényes marad. Az Agency a mandátus hatalmon keresztül a Népszövetség állandó mandátumbizottságához fordult és valószínű, hogy a kérdés rövidesen a Népszövetség elé fog kerülni.

Suprasky, mint palesztinai delegátus kijelentette, hogy az egész Jisuv véleménye megegyezik abban, hogy az építő munkát egyetlen pontján sem szabad beállítani. A Jisuv a politikai vezetés radikális megváltoztatását kívánja.

A Jisuv új politikai vezetést kíván

„En nagyrabecsülöm és értékelem Weizmann munkáját — mondotta Suprasky. — Weizmann politikája azonban sikertelenné bizonyult. Az amerikai cionisták a Fehér Könyv visszavonását követelték volna és ehhez a követelésükhöz a Jisuv is csatlakozott volna. A zsidóság politikai jogait egyszerűs mindenkorrá el kell végül ismerni.

Dr. Nachum Goldmann volt a következő felszólaló. Elmondotta, hogy Weizmann tiltakozását szimpátiával üdvözölte az egész zsidó világ. A Fehér Könyv a mandátum megsértését jelenti és éppen ezért visszavonását kell követelni. Nem osztja azoknak a véleményét, akik azt mondják, hogy a Fehér Könyv visszavonása előtt nem kell a kormánnyal tárgyalásokba bocsátkozni. Politikai tiltakozásunkat gyakorlati építő munkával kell kiegészíteni.

A nem-cionisták álláspontja

Dr. Arlosoroff rámutatott arra, hogy a jelenlegi harcban a gazdasági fegyverek alkalmazásáról való lemondás komoly politikai következményeket vonhat maga után. A Fehér Könyvre egyetlen válasznak lehet: fokozott kolonizációs munka.

Ezután a nem-cionista bizottsági tagok felszólalása következett. James de Rothschild azon véleményének adott kifejezést, hogy a kormány hajlandó a Fehér Könyvet revízió alá venni. Amennyiben tárgyalásokba bocsátkozunk a kormánnyal, ezen tárgyalások csak a Fehér Könyv keretén kívül folytathatók. Az összes angol politikai pártokban erőteljes áramlat nyilatkozik meg a cionizmus javára. A cionistáknak vigyázni kell, nehogy elveszítsek ezeket a szimpátiákat. Dr. Weizmann helyesen eszelekedett, midőn lemondott hivataláról. A politikai bizottságnak azonban kérni kell őt, hogy a legközelebbi kongresszusig vigye tovább az ügyeket. Weizmann pozícióját meg kell erősíteni.

D'Awigdor Goldsmid beszédében előre bocsátotta, hogy a Fehér Könyv megjelenéséért sem a cionista szervezet, sem a Jewish Agency, sem pedig dr. Weizmann nem hibásak. Meg kell érteni a kormánnyal, hogy Palesztinának saját kebeléből származó közigazgatási apparátusra van szüksége és nem olyan tisztviselőkre, akiket a keleti angol kolóniákról helyeznek át oda. Cionisták és nem-cionistáknak Weizmann mögé kell a mai kritikus helyzetben sorakozni.

D. Hexter kijelentette, hogy az angol kormánnyal való együttműködés jelenti az exekutív számára az egyetlen számvehető politikát. A zsidóknak vigyázni kell arra, hogy a világ haladottabb köréinek támogatását el ne veszítsék, mert a Palesztinához való jogunk végeredményben ezen körök elismerésétől is függ. Ideje volna már, hogy a Jewish Agency exekutívja egy gazdasági szervezettel dolgozzon ki az orosz tervgazdaság mintájára.

Az amerikaiak Weizmann lemondása mellett

A Jewish Agency amerikai tagjai nevében dr. Bernhard Kahn szólalt fel, aki kijelentette, hogy a mandátum és a Palesztina-politika egész kérdéskomplexumát igen alapos és gondos vita tárgyává kell tenni. Nagyon fontos, hogy a nem-cionisták teljes közreműködését biztosítsuk az ügy számára. Az amerikaiak amellett vannak, hogy Weizmann lemondása érvényben maradjon és hogy egy ideiglenes nemzetközi bizottság vezesse az ügyeket mindaddig, amíg a kongresszus az új exekutívát megválasztja.

Kish ezredes zárta be a felszólalások sorát. Rámutatott arra, hogy a Fehér Könyv által rosszabbodtak az arabokkal való megegyezés kilátásai. A zsidó-arab viszony az utóbbi hónapokban javult, most azonban meg kell tennünk az intézkedéseket arra, hogy a Fehér Könyv várható következményeit ki- parirozzuk. Mindenki számára világos, hogy a zsidóság a mai körülmények között nem vehet részt a Legislative Council megalakulásában.

Mit irnak az angol lapok

London, november 20. Az angol kormány és a Jewish Agency között folyó tárgyalásokkal kapcsolatban a Manchester Guardian a következőket írja: „A konferencia célja az, hogy kétségeket és félreértéseket eloszlasson. Nem látszik azonban valószínűnek, hogy a zsidók vezetőit sikerül kielégíteni mind addig, amíg egy új kormánynyilatkozat megfelelő módon interpretálni fogja a Fehér Könyvet. Miután a kormány most már elismeri, hogy a Fehér Könyv nek úgy tartalmában, mint megfogalmazásában hiba volt, mégis csak jobb lett volna, hold Pasfield eleget tesz Weizmann kérésének és előbb megbeszélte volna vele a Fehér Könyv részleteit. Ezáltal el lehetett volna kerülni ezt a kellemetlen színjátékok, amelyben a kormány egy állandóan ingadozó és igen határozatlan szerepet játszik. A konferencia egybehívása okos eszelekedett volt a kormány részéről, bár az kissé későn történt meg.

A konzervatív és anticionista Morning

Post ugyancsak megállapítani kénytelen, hogy az angol ellenzék egységesen azt az álláspontot képviseli, hogy a Fehér Könyv tartalmában és szellemében ellenkezik a mandátummal. A munkáspárt állásfoglalása nem egységes, de azt nyilvánvalóan befolyásolja a White chapeli pótválasztás, ahol jelentős számú zsidó választóval kell számolni. Ezzel magyarázható az, hogy az alsóház munkaprogramjának zsufolt-

Ki akarják utasítani Görögországból a Kemal rezsim ellenségeit

A görög-török barátsági szerződés feltűnéséig építógusa

Athén, november 20. Az athéni reggeli lapok a görög kormány feltűnéséig építógusa számolnak be. Eszerint meg akarják tiltani a Görögországban való tartózkodást mindazoknak a török alattvalóknak, akik Kemal pasa és a jelenlegi török kormányzat ellenségei.

Venezoloz sajtója helyeslő kommentárokkal közli a tervbevetett kormányintézkedésről szóló hírt és hangsú-

sága ellenére is napirendre tűzte a Palesztina-vitát.

A Daily Express valószínűnek tartja, hogy a Fehér Könyv publikálása következtében a Labour Parthy a white-chapel-i pótválasztási összes zsidó választót el fogja veszíteni.

Az új kormány-nyilatkozat

A Daily Mail értesülése szerint Macdonald miniszterelnök az alsóház hétfő délutáni ülésén nyilatkozatot fog felolvasni, amely a Fehér Könyvvel szemben lényeges enyhítéseket fog tartalmazni az angol kormánynak a Palesztina-kérdésben elfoglalt eddigi álláspontjával szemben.

lyozzák, hogy a görög-török barátsági szerződés perfektuálása után az athéni kormány erkölcsi kötelessége eltávolítani az ország területéről a Kemal-rezsim ellenségeit, akik természetesen a jövőben is minden eszközt fel fognak használni a jelenlegi angol kormányrendszer megbuktatására, aminek a görög kormány nem nyújthat segédkezt.

Ujabb bankbukások teszik idegessé a francia közvéleményt

A pártok nagy atakra készülnek a kormány ellen

Párizs, november 20. A francia képviselőház tegnapi ülésén a tengerészeti költségvetés vitájában a kormány részéről bejelentették, hogy a kitűzött tengerészeti programot Franciaország, a leszerelési konferenciák határozataitól függetlenül, teljes egészében végre fogja hajtani. A kormány az a szándéka, hogy minden évben újabb negyven-ezer tonnasúlyt bocsásson vízre és egyúttal a régi típusu hadihajókat is újakkal cseréltesse ki. A kormány terve vette a hadikikötők olyan átépítését is, hogy a modern esztahajók is befuthassanak.

A szociáldemokrata párt és a támaszra készül a kormány ellen a tengerészeti költségvetés magas tételei miatt.

Párizs, november 20. A Temps szerint a lyoni Depeyroux bank fizetésképtelenséget jelentett. A passzívák értéke 8, az aktíváké egymillió nyolcszáz ezer frank.

Ezenkívül még két bankbukás történt a tegnapi napon. Montpellierben megbukott a Georges Achat bankház és a Vas-seur-bank. Ez utóbbi fizetésképtelenség számos kisegyszintenciát érint. A betétek összege meghaladta a 25 milliót.

A pénzügyi válság idegességet váltott ki a francia közvéleményben. Újra kormányválság hírek kerültek forgalomba. A pártok nagy heveséggel készülnek kihasználni a bankbukásokat a kormány ellen.

Gazdasági háború készül Csehszlovákia és Magyarország között

December 15-én szerződés nélküli állapot következik be

Prága, november 20. Csehszlovákia gazdasági körében egyre nagyobb aggodalmat keltenek azok a gazdasági ellentétek, amelyek a Magyarországgal fennálló viszonylatban felmerültek. A cseh agrárpárt nyomására a prágai kormány felmondta a Magyarországgal fennálló kereskedelmi szerződést, amely a felmondás folytán december 15-én lejár. Ettől az időponttól kezdve — mivel időközben semmi kilátás sincs a megegyezésre — szerződés nélküli állapot következik be. Tekintettel a csehszlovák agrárpárt erős helyzetére — amely tudvalegyőleg az ismeretes őrési törvényt is kieszközlötte — gazdasági körökben elkerülhetetlennek tartják a vámháborút Magyarországgal.

A prágai Csehszlovák-Magyar Kereskedelmi Kamara szombaton taggyűlést tartott, amelyen elhatározták, hogy mindkét állam kormányát felkérjük a megegyezésre. A magyar kormány felajánlotta a prágai kormánynak, hogy a felmerült ellentétek elsimítására Genfben — az ott hétfőn megkezdődött gazdasági konferenciá-

val párhuzamosan — a jövő héten tartsanak tárgyalásokat. A csehszlovák kormány az indítványt elfogadta, úgy, hogy illetékes körökben bíznak az ellentétek elsimításában.

Mezőgazdasági Bank és Takarékpénztár Rt.
Csalj-Kolozsvár, Cal. Reg. Ferd. 7. sz.
Fiókintézetek: Dej-Dés, Beceles-Bollan, Csehszlovákiai-Szilágyosok, Jibou-Zsidó, Zákán-Zákán, Áttilát intézetek; a Nagycenyedi „Kisebítő” Takarékpénztár Rt., Alud-Nagycenyedi és a Csanak Ujára-Marosújvári fiókintézetek.
Saját tőkét 60 millió leit
Regisztrált a bankbizlet minden ágazatával. Átutalásokat bel- és külföldre legelőnyösebben és leggyorsabban eszközöl.
Engedélyezett devizahely.

Hirdessen az Uj Keletben

Lázár Illés a szatmári törvényszékhez intézett beadványában Jaga prefektust vádolja a borsai eseményekért

Selegean főszolgabíró tanuvalomlásában elmondja a polyánai terror történetét

Stetco Vasile görögkeleti kurátor szemébe mondotta papjának, hogy késsel támadt rá a csürjébe menekült zsidó asszonyra

Az izgalmas szembesítések során mindent tagadnak az antiszemita vádlottak

A négy nap óta folyó szatmári per tárgyalása rohamléptekben halad a befejezés felé és az újságíró, aki a per minden egyes mozzanatát figyelemmel kísérte végig, meg kell állapítsa, hogy a tárgyaláson egészen más dolgok történnék, mint amire a közvélemény joggal számított.

Nem is a borsai per az, ami a szatmári bírák előtt folyik és a tárgyalóteremben mindenről szó van, csak arról nem, hogy milyen terror alatt tartották Constantint Dánila, Berinde és Dumitrescu a borsai zsidóságot, hogyan és miért égett le Borsá. A vádirat, amelynek alapján a szatmári törvényszék tárgyal, tulságosan mozaikszerte, elszigetelt eseményeket sorakoztat egymás mellé és korántsem ad arról képet, hogy antiszemita vádlottak hogyan tartották az összes hatóságokkal dacolva, heteken keresztül remülveben egy egész falut, hogyan terrorizálták fenyegetésekkel és tettlegeségekkel a zsidókat és hogyan uszították szisztematikusan a román lakosságot a zsidóság élet- és vagyonbiztonsága ellen.

Amiről a vádirat hallgat

A vádiratból hiányzik minden szisztema és az összefüggés nélkül egymás mellé sorakoztatott fejezetek ugyanolyan fontosságot tulajdonítanak annak, hogy néhány zsidó március 27-én állítólag megzavarta Dánila előadását, mint annak, hogy az antiszemita papok éjszakai idején embereket ráncigáltak ki az ágyból és megfűrésztöttek őket a V. sz. vízében. Ezenkívül néhány apróbb-nagyobb incidenst inkrimálnál a vádirat: zsidóverést, revolverrel való fenyegetést, hatóság elleni erőszakot, de sem a vádiratból, sem a tárgyalás menetének irányításából nem tűnik ki, hogy ezek a súlyos inzultusok csak kiemelkedő állomásai voltak az antiszemita agitátorok aknamunkájának, akiknek tevékenysége nemcsak arra szorítkozott, hogy zsidókat megverjenek és megfűrészszenek, hanem igenis antiszemita lázadásra szították az egész falut.

A bizonyítási eljárás talán már néhány órával belüli befejeződik, anélkül, hogy arról a lényegről elegendő szó esett volna. Tulságosan sok szó esett azonban a tárgyaláson arról, hogy március 7-én a per zsidó vádlottai megzavarták Constantint Dánila előadását, holott ennek az incidensnek a jelentőségét mesterségesen fújták fel, hiszen ha a zsidó manifestációknak valami jelentősége lett volna, akkor a hatóságok nem vártak volna március 7-től július végéig arra, hogy a tüntetés gyanúsítottait vád alá helyezték. Igaz az, hogy a májusi borsai atrocitások alkalmából maga Jaga prefektus igyekezett kapcsolatot keresni a március 7-i zsidó tüntetés és az antiszemita agitátorok májusban kirobant terrorja között, de még a prefektus sem látott erőszakot a zsidó vádlottak fellépésében, aminek eklatáns bizonyítéka az a nyilatkozata, amit annak idején munkatársunknak adott.

Néhány héttel ezelőtt — mondotta Jaga prefektus május 9-én munkatársunknak — Constantint Dánila Borsán az iskolában előadást tartott. Ekkor történt, hogy több zsidó fiú az ablakon keresztül hallgatni akarta az előadást, mire a parasztek elkergették őket. Eközben az iskola ablakai betörték, amit a parasztek provokációnak fogtak fel.

Ezt mondotta Jaga prefektus, akinek kellemesebb volt azzal védekezni, hogy a zsidóknak is részük van a borsai atrocitásokban, mint megindokolni azt, hogy miért nem nyult idejében kellő óvintézkedésekhez. Néhány napra rá azonban Borsán járt Alimanesu közigazgatási vezérfelügyelő, akinek az Uj Kelet munkatársa megmutatta Jaga prefektus

nyilatkozatát és megkérdezte tőle, vajjon neki is az a véleménye, hogy a zsidók is bűnösök a borsai eseményekben.

— Ugyan, ugyan, — válaszolta Alimanesu vezérinspektor — szó sem lehet róla és ha bárki állít ilyesmit, ez csak rövidlátásra vall.

Ime, ez a historikuma a borsai zsidók március 7-i tüntetésének, amelyről oly sok szó esett a szatmári tárgyaláson, hogy sem elegendő idő, sem elegendő tanu nem jutott a borsai rémnapok kronológikus történetének felgöngyöltéséhez.

A csütörtöki tárgyalásra volt beidézve a per koronatanuja, Sfetea csendőrszázados, akit kapakkal és kaszákkal támadott meg az antiszemita papok által fellázított tömeg, mikor a kapott parancs értelmében az antiszemita agitátorokat le akarta tartóztatni.

A csendőrkapitány azonban nem jelent meg a tárgyaláson, holott ő egyike azoknak, aki részletes felvilágosítást tudna adni a szervezett antiszemita ter-

ror-kampányról. Amikor az antiszemita agitátorok hatalmas paraszttömeggel elbarrikádozták magukat a polyánai temető lomban és a zsidók elleni támadás részleteit beszélték meg, Jaga prefektus és Chindris főügyész kiszálltak Borsára, hogy rendet teremtsenek. A két hatósági személy eredménytelenül tért vissza, mert az antiszemita agitátorok egyszerűen megtagadták a hivatalos hatalomnak való engedelmességet. Ez az epizód nem szerepel a vádiratban, a prefektust és a főügyészt pedig csak a tárgyalás során idézték be kihallgatásra, úgy, hogy nyitott kérdés, vajjon az ők valójuknak lesz-e egyáltalán szerepe a perben.

Ezért van az, hogy a borsai események generális vizsgálata helyett minden összefüggés nélkül kiszakított részletekről tárgyal a bíróság és a csütörtöki nap is ezeknek a részleteknek a tisztázásával telt el. A mai tárgyalás lefolyásáról egyébként tudósítónknak alábbi telefonjelentése számol be:

A csütörtöki tárgyalás

A csütörtöki tárgyalást délelőtt fél 10 órakor nyitotta meg Erdőss törvényszéki elnök, aki bejelentette, hogy mára 40 tanut idéztek meg. A tanuk második csoportja tölti meg a tárgyalótermet. Jelen van a járásörmester, a szolgabíró, csendőrök, papok, tanítók, csak Sfetea csendőrkapitány, a per koronatanuja hiányzik.

Elsőnek Gree Teodort hallgatja ki a bíróság, aki elmondja, hogy március 7-én Adler koresmájában irott pálnakát. A koresmájában beszédbe elegyedett, aki azt mondotta: „Szerencsése van Dánilának, hogy kijöttek a csendőrök, különben a zsidók megölték volna. De ne féljétek, jön még katonaság is és akkor sortűzet fog adni a borsai románokra.”

A vádlottak padján ülő Adler tagadja a tanu állításait, mire az elnök rá szól: — Nagyon agresszív voltál márciusban Adler.

A zsidó tanuk kihallgatása

Ezután a zsidó tanuk és sértettek kihallgatását kezdi meg a bíróság. Valamennyin látszik, hogy a májusi terror óta meg vannak félemlítve és az antiszemita védők által kerált atmoszféra sem engedi meg nekik, hogy szabadon beszélhessenek. Werzberger Izsák 63 éves borsai zsidót szólítja a zsidó tanuk közül elsőnek az elnök. Amikor foglalkozását kérkik, azt mondja, hogy földje van. Zelea Codreanu erre a kijelentésre idegesen mozog a helyén s az elötte ülő román vádlottakat faggatja arról, hogy honnan szerzett földet és miből él.

Az öreg Werzberget a március 7-iki tüntetésről kérkik az elnök, a tanu azonban nem tud felvilágosítást adni, majd a zsidó védők kérdésére elmondja, hogy a zsidók a legjobb viszonyban éltek a borsai románokkal, mindaddig, amíg Dánila nem jött Máramarosba. A tanu ezután elmondja, hogy mit tud az antiszemita agitációról. Az elnök kérdést intéz a vádhoz és a védelemhez, hogy kívánják-e a tanu megesketését, mire Mota védő felugrik és a következőket mondja:

Mota tiltakozik a zsidó tanuk megeskétése ellen

— A zsidó tanuk ne esküdjének meg, mert a zsidók ellenségei a románoknak és a zsidó törvény szerint, ha valaki ilyen uton megmenetheti magát, akár hamisan is esküdhet.

Elnök: Jézus szintén zsidó volt, mégis imádjuk.

Dr. Gelea ügyész: Ha az antiszemita védelem szerint képzeljük a dolgokat, akkor egyetlen tanut sem szabadna

megesketni, mert ugyanugy mondhatnák, hogy a románok ellenségei a zsidóknak.

A tanács ezután úgy dönt, hogy a tanut megesketik, majd Simonkovics Zsófiát hallgatják ki, aki elmondja, hogy május 4-ikén, amikor Dánila a Piac-téren, majd a Hojda-kertben antiszemita népgyűlést rendezett, a parasztnak a következő kijelentéseket tette: „Ne féljétek a hatóságoktól, akiket a zsidók megvásároltak. Ha nem lesztek elég erősek, majd hozok nektek segítséget.”

Mellőzik két zsidó sértett megesketését

Ezután Gancz Jakabot hallgatja ki az elnök, aki május 4-ikén husz napon tul gyógyuló sérüléseket szenvedett Danilától. Gancz Jakab elmondja, hogyan verték meg és hogyan fenyegette meg Danila revolverrel.

A tanut szembesítik Danilával, aki beismeri, hogy revolvert szegzett a tanura, de tagadja, hogy megverte volna. A tanut a bíróság vallomására nem esketi meg, aminthogy mellőzi Fischer Salamonnak a megesketését is, aki azt vallotta, hogy a felheccelt tmege Danila biztatására kövekkel hajigálta meg őt.

Ezután került sor Roth Márton községi őrnek kihallgatására, akinek életét május 4-ikén tudvalevőleg a csendőrség csak nagynehezen tudta megmenteni a felzigatott tömeggel szemben. Roth Márton elmondja, hogy Danila, amikor

Stetco Vasile Dumitrescu szemébe mondja, hogy késsel akart rátámadni a csürjébe menekült zsidóasszonyra

A törvényszék ezután egy igen fontos tanu kihallgatását kezdte meg. Stetco Vasile hallgatták ki, akinek a csürjébe menekült be a borsai tűz után egy szegény zsidó asszony gyermekével. Dumitrescu lelkész, éjszakának idején berontott a házába, felkapott egy konyhakést és rá akart támadni a zsidó asszonyra. Stetco elmondja a drámai éjszaka lefolyását, hogyan mentette meg a zsidó asszonyt Dumitrescu késétől.

Dumitrescu tagadja, hogy rá akart volna támadni a csürjébe menekült zsidó asszonyra, mire Stetco, aki az ortodox egyház kurátora szemébe mondja papjának, hogy hazudik.

Dumitrescu: Igaz, hogy kezembe vettem a kést, de csak azért, mert nem ismertem fel Stetecot a sötét szobában és féltém, hogy a velm szemben álló ismeretlen ember fogja felvenni a kést.

LEITNER ZOLTÁN:

Őrsön

a zsidóság frontján

Nahum Sokolov előszavával. A jeles publicista írásai az aktuális zsidó problémákról — Ára 100 lej
KAPHATO AZ UJ KELET
KÖNYVOSZTÁLYABAN

öt a községházán meglátta, formálisan ráuszította a parasztoakat és azt kiáltotta: „Verjétek ki a zsidókat a községházáról”. Olyan fenyegetően léptek fel vele szemben, hogy csak menekülés árán tudta megmenteni életét.

A zsidó fuvarosok elmondják kálváriájuknak történetét

Most annak a két zsidó fuvarosnak a kihallgatására került sor, akiket a szerencsétlen véletlen május 5-ikén összehozott Dumitrescuval és Danilával. Mardehe Pollák és Gancz Izrael tudvalevőleg május 5-ikén egy szekér fával elhajtottak a Dumitrescu lakása elé. Az antiszemita pap Danilával kijött a ház elé és revolverrel fenyegette a két szerencsétlen zsidóra, arra kényszerítették őket, irjanak alá egy nyilatkozatot, hogy a szekér fával szándékosan csaknem elgázolták a papot. A két megremült zsidó a revolver esőve előtt aláírta az eléjük tett papirlapot, mire a pap és a diákvezér több paraszt segítségével úgy elverték a két zsidó fuvarost, hogy az orvosi látletek tanúsága szerint husz napon tul gyógyulék sérüléseket szenvedtek.

A két zsidó sértett közül elsőnek Gancz Izraelt hallgatják ki, aki szóról-szóra elmondja, hogyan fenyegették revolverrel és hogyan verték meg. Az elnöknek arra a kérdésére, hogy kívánja-e a vádlottak megbüntetését, habozik, majd azt feleli, hogy a törvényszék döntésére bizza.

Egy izgalmas szembesítés

Az elnök szembesíti a megvert zsidó fuvarost Dumitrescuval és Danilával, akik mindketten tagadják, hogy bántották volna. Az ügyész Danilához fordul: „Hiszen Ön kihallgatása alkalmából beismerte, hogy a sértettet megverte, csak azt állította, hogy nem ütötte meg erősen”. Danila továbbra is tagad, mire az ügyész a tanu megesketését kéri, Mota azonban újra opponál a zsidó tanu megeskétése ellen, a bíróság úgy dönt, hogy Gancz Izraelt — tekintettel arra, hogy a tanu egyszemélyben sértett is, — nem esketi meg. Ezután Pollák Mardehet hallgatják ki, aki ugyanugy adja elő a történeteket, mint Gancz Izrael és a szembesítés alkalmából Dumitrescu és Danila előtte is letagadják, hogy bántották volna. Az ügyész az ő megesketését is kívánja, de a bíróság azzal indokol, hogy ő is sértett, Pollákot sem esketi meg.

A sértett fuvarosokat nem eskették, az elfogult tanut igen

A zsidó védők körében nagy meglepetést keltett, hogy a zsidó sértettek megesketését mellőzték, míg ugyanakkor Steteo Ivan román tanutól, aki azt vallotta, hogy a zsidó fuvarosok neki hajtottak szekerekkel a papnak, az esküt kivették. Ennek a tanunak a megeskétése annál nagyobb meglepetést keltett, mert az elnöknek arra a kérdésére, hogy nincs-e érdekelve a perben, azt felelte: „De igen, hiszen a zsidók szívják a vérünket.” Az ügyész emiatt az eskü mellőzését kérte, a tanács mégis úgy határozott, hogy a tanut megesketi.

Dumitrescu ezután a tanuhoz fordul: — Igaz-e, — kérkik, — hogy a borsai zsidók 200.000 lejt ajánlottak fel nekem, ha elköltözöm a faluból.

Stetco Vasile: Hazudsz, én a zsidóknak csak azt a kívánságát közvetítem, hogy hagyják fel az antiszemita agitációval, ne zavard meg Borsá békéjét, de pénzről szó sem volt.

A délelőtti kihallgatás során utolsónak Dura Junot, Stetco Vasile kurátor szolgáját hallgatták ki, aki Berindeék embere és azt vallotta, hogy emlékezetes éjszaka Dumitrescu gazdjával csak egyházi dolgokról beszélgetett. Amikor pedig az ügyész eléje tárja, hogy a vizsgálóbíró előtt egészen másképp vallott, rántott a vállán és azt mondotta: *nem emlékszem.*

Selegeanu főszolgabíró elmondja a borsai antiszemita terror történetét

A másfél napig tartó tanúhallgatások során főképpen parasztokat hallgatott ki a bíróság. A paraszt tanúk kihallgatása nem sokkal járult hozzá a tényállás tisztázásához, részben, mert egy-egy tanu vallomása a pernek csak egyik, vagy másik részletére szorított, másrészt a legtöbb ilyen tanu egyszerűen elfelejtette azt, amire nem akart emlékezni. Délután első tanúnak Selegeanu dr. főszolgabíró hallgatták ki, akinek a tanuvallomását rendkívül feszült érdeklődéssel várta a tárgyalóterem közönsége, mert a főszolgabíró, aki állandó kontaktusban volt az eseményekkel, a borsai antiszemita terrortól közvetlen tapasztalatai alapján számolhatott be. A főszolgabíró vallomásaiban ismertette a poianai terror történetét, de szükségesnek tartotta annak lezárását, hogy május 10-ike óta, amióta a poianai templomban a barrikád megszűnt, nem volt Borsán többé izgatás, románok és zsidók között helyre állott a normális viszony, amiből azt a következtetést vonja le, hogy a borsai tüz csak véletlen műve lehet.

Dánila a magyarországi románok helyzetét akarta tanulmányozni két évvel ezelőtt

Selegeanu azzal kezdte vallomását, hogy Danilát már régen ismeri. Ő ugyanis csak április óta van Felsővisón, azelőtt Ermihályfalván működött, ahol egyszer megjelent nála Danila azzal a kéréssel, hogy segítse elő magyarországi utazását. Danila akkor Magyarországon a magyarországi románság helyzetét akarta tanulmányozni. Erről Selegeanu akkor lebeszélte Danilát.

A május elején történt eseményekről a következő vallomást teszi Selegeanu:

Nem a zsidók, hanem az antiszemita terrorizáltak

Május 4-én jelentették nekem, hogy Borsán a hangulat forradalmivá vált. Tudtam, hogy Polyanán összegyűlt a románság felfegyverkezve, mert fejszket, kaszákat és ásókat szereztek be maguknak. Azt közölték velem, hogy a románság meg akarja támadni a zsidóságot és ki akarja űzni a faluból. Mikor megérkeztem Borsára, konstátálhattam, hogy a hangulat valóban izzó és mind a két részről a legvégsőkig feszültté vált. Nem lehet az állítani, hogy a románságot a zsidók megfélemlítették. hiszen Borsának 16 ezer lakosa van, amelyből csak háromezer zsidó. Mindkét részről kiéleztek azonban a helyzetet hírek terjesztésével.

Annak kell tulajdonítanom a kölcsönös izgalmat, hogy voltak emberek, akik vész híreket közvetítettek a két tábor között. Tudok egy eseléről, aki lejött a zsidó negyedbe és azt a hírt terjesztette, hogy a románok már elindultak Poianáról, mindegyik felfegyverkezve és talán le is fogják gyilkolni a zsidókat. De ugyanez a eseléd felvitte a hírt Poianába is, mondván, hogy a zsidók készülnek megrohmozni Poianát. Május 8-án és 9-én a helyzet már tragikusává vált, a végsőkig feszült ellentétet kiborbanásból lehetett tartani és ekkor intézkedtem, hogy katonaság jöjjön Borsára. Május 10-én, román nemzeti ünnep napján a borsai románságnak nem volt programja és a papok engedélyt kértek arra, hogy Danila rendezze meg ezt a programot. Helyesebbnek tartottam, hogy én tartásak beszédet a népnek május 10-én. Ekkor Danila rendelkezésére boesátottam egy autót is, aki így elhagyta Erdély területét.

Május 10-ike óta nem volt Borsán izgatás

Ez történt május 10-ig. Ami pedig a továbbiakat illeti, határozottan állíthatom, hogy május 10-ike óta Borsán semmiféle összefutkozás a két nép között nem történt. A máramarosszigeti főügyész megállapította, hogy a borsai tüz szerencsétlen véletlen következménye volt és én nekem is meggyőződése, hogy a május 10-ikét követő nyugodt periódusban nem történtek olyan izgatások, amelyek a gyújtogatásra vezettek volna.

Dr. Galea ügyész a következő kérdést intézi a tanúhoz:

Tud-e arról, hogy Danila poianai beszédeiben a hatóságok ellen izgatott?

„Nem a tüzről”

Selegeanu erre az egyenes kérdésre egy cédula felmutatásával felelt.

Ezt a cédulát — mondotta — Danila küldötte nekem és arra kér fel ben

ne, hogy legyek a segítségére. Danilának ezt a lépését azzal tudom magyarázni, hogy ő napokon keresztül élt a nép között, amelynek leirhatalan nyomorán próbált a maga módján segíteni. De a nép annyira koldus volt, annyira nem volt semmije, hogy orvoslást várt Danilától. Ezt azonban Danila nem tudta megadni és ekkor fordult ő hozzám segítségért, mert felelősséggel tartozott a felizgatott néppel szemben és érezte, hogy szorul a nyaka körül a hurok, ha nem tesz eleget a kéréseknek.

Elnök: Még akarok adatokat kapni öntől.

Selegeanu: A tüzről?

Erdöss tanácselnök erre indignálódva felelt:

— Nem, nem a tüzről. A borsai nép általános helyzetéről.

Erre Selegeanu elmondja, hogy Abersohn népszövetségi kiküldöttel látogatta meg Borsát. Abersohnnak feltűnt, hogy a zsidók és románok milyen egyetértésben gyülekeznek a városháza előtt. Selegeanu ekkor felvilágosította a népszövetségi delegátust, hogy az izgatás és nem kis mértékben a tendenciózus sajtóközlemények ingerelték egymás ellen a tömegeket.

Selegeanu elmondja Berinderől, hogy mikor Danilát el akarta vinni, felkiáltott: „Inkább meghalunk, de nem adjuk ki Danilát!”

Egy filozemita pap antiszemita vallomása

Codrea Nutu volt a borsai görögkeleti lelkész a következő tanu. Codreatól a zsidó vádlottak legalább is objektív tanuvallomást vártak, mert ez éveken keresztül élt Borsán és akkor a zsidóság előtt is közszerepben állott. Codrea Nutu azonban teljes mértékben az antiszemita védelem részére vallott. Kijelentette, hogy a papok nem izgathatták a zsidóság ellen, legfeljebb csak ki akarták vezetni a népet a nyomoruságból. Kijelenti, hogy bár vannak Borsán derék zsidók is, lehetségesnek tartja, hogy akadnak olyanok, akik izgatnak a románság ellen. Berinde, aki görögkatolikusként, vallási szempontból neki ellenfele, csak a rabszolgaságból akarta kiséteni a borsai románokat.

Ezután néhány esendőr, majd Tot járási esendőrörmestert hallgatták ki, aki az antiszemita védők pergőtüzébe kerül. A védelem be akarja bizonyítani, hogy a esendőrségen a román letartóztatottakat megverték. Tot tagadja, mire az elnök felmutat egy rapportot, amelyet Tot Borsáról küldött a máramarosszigeti esendőrlégióknak. Tot ebben a jelentésben azt mondja, hogy a papok kommunista izgatást visznek véghez a faluban.

Dr. Erdöss tanácselnök erre ezt a kérdést teszi fel tanúhoz:

— Tudja maga, hogy mi az a kommunizmus?

A hallgatóság általános derültsége közben Tot ezt a feleletet adja:

— Kommunizmus alatt értem azt, ha egy falu lakossága fellázad.

Mota védő a derültség elülte után az azal vádolja meg Tot örmestert, hogy ha mis tanuvallomást tett. A védelem orvosi bizonyítványokkal tudja igazolni, hogy a parasztokat véresre verték. Kijelenti, hogy rá fogja bizonyítani Totra, hogy hamisan esküdött.

Zách Felician védő kéri, hogy Totot ne eskessék meg, mert Tot annyira unintelligens, hogy rá vonatkozhatik a per rendtartásnak az a zintézkedés, mely nem kívánja akorlátolt intelligenciájú tanuk megesketését.

Végeredményben a bíróság kivészi az esküt Tot-tól.

— Kinek a rabszolgaságából? — kérdezi az elnök.

— A zsidók rabszolgaságából — feleli a pap.

Néhány jelentéktelen tanu kihallgatása után befejeződik a tárgyalás. Emeltesre méltó, hogy a tárgyaláson többször is szerepelt a kisebbségi sajtó. Mota két lapból is idéz részleteket és kéri az elnököt, hasson oda, hogy a sajtó megmaradjon az objektivitás útján. Erdöss tanácselnök erre bejelenti, hogy a tárgyalás első napján tett már intézkedéseket és felhívja a jelenlévő újságírók figyelmét arra, hogy a teljes tárgyalásosság prizmján keresztül világítsák meg a borsai per menetét.

1930-31 Rádióév újdonságai:

INGELEN U 6 6 lámpás, keretvevő az összes hullámhosszakra (10-2000 m) Abszolút szelektív Minden létező állomást hangszóróban áthallás nélkül vesz.

INGELEN U 3 3 lámpás, hálózati készülék az összes hullámhosszakra (20-2000 m) A legköltségtesebb 3 lámpás hálózati készülék.

SABA S 33 W 3 lámpás hálózati készülék

SABA S 35 W 3 lámpás, védőrácsos, hálózati készülék, védőrácsos audionnal és 3 rácsos végerősítő csövel 5 lámpás készülékkel egyenrangú

SABA 4 és 6 lámpás hálózati kész.

SABAPHON 4 4 lámpás, hálózati kombinált Rádió-Grammofon-szekrény.

SABAPHON 6 6 lámpás, hálózati kombinált Rádió-Grammofon-szekrény

Kérje 100 oldalas, képes új árjegyzékemet **Vértés Vilmos, mérnök Arad**

Itt említjük meg, hogy a szatmári rendőrkezes a rendőrségre idézte az Uj Kelet kiküldött munkatársát, akit annak a közlésére kért fel, hogy az antiszemita védelem, amikor Steteo György tanut azzal vádolta meg, hogy a zsidók megvesztegették, nem a rendőrönökre, hanem az egyik rendőrigazgatóra hivatkozott. Ma délelőtt egyébként Szatmáron városzerte nagy izgalmat keltett az a hír, mert az egyik rendőrtiszt azt a hírt közölte a sajtóval, hogy Cuza Szatmárra érkezett. Csakhamar kiderült azonban a tévedés, ugyanis nem Cuza professzor, hanem Anderco Cuza, volt máramarosi liberális szenátor érkezett meg Szatmárra, akit az antiszemita védelem kérésére idéztek be tanúnak.

Schön Dezső

Lázár Illés dr. a szatmári törvényszékhez beadvánnyal fordult, amelyben Juga prefektust teszi felelőssé a borsai zavargásokért

Bucuresti—Bukarest, november 20. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Dr. Lázár Illés máramarosmegyei képviselő ma délután kijelentette tudósítónk előtt, hogy beadványt intézett a szatmári törvényszékhez, amelyben Juga máramarosi prefektust vádolja meg azzal, hogy nagyrészt ő tette lehetővé a borsai zavargások előidézését. A prefektus adott engedélyt Danilának arra, hogy körutat rendezzen Máramarosban. A borsai parasztkra egy Filipán nevű primárt oktrojált, akivel a lakosság rendkívül elégedetlen volt és akit különböző visszaélések miatt le kellett mondítani állásáról.

Lázár dr. beadványában kifejté ez után, hogy Juga prefektus egy 200 holdas legelő miatt már évek óta perben áll Borsa községgel. A pert elvesztette és emiatt haragudott a prefektus Borsára.

Ötszáz vagon benzin felrobbant az Astra Romana ploesti finomítójában

Bucuresti—Bukarest, november 20. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Az Astra Romana ploesti olajfinomítójában tegnap borzalmas robbanás történt. A finomító hatalmas rezervoirja, amely ötszáz vagon benzint tartalmazott, felrobbant és a hatvan ezer kilogram súlyú tartály a levegőbe repült. A robbanás irtózatoss ereje megrendítette az egész várost, amelynek lakossága hajnali fél háromkor ijedten menekült a házakból a utcára, abban a hiszemben, hogy földrengés történt. A robbanást követően lángok csaptak fel a déli pályaudvar mellett lévő finomítóból és nagy tüz keletkezett, amelyet csak tizenhat órai megfeszített munka után sikerült a tüzoltóknak lokalizálni.

a sz

Valen

Párizs, no tések szerin várgások vo tüntetést re ennek során karhatalom buszt és vi és a jármű karhatalmat sítették meg szétkergetni száz letartó

Barcelona városokban vább tart. S jelentettek.

Madrid, a a sztrájkoló őrséggel. Sz Valenciáb

Allan

Bécs, nov sági érdekl napokban m Ausztria ga melés támog tanácskoztak vői elfogadt zógazdasági szerzési köz zó tervezetét nak megval terjesztést t mányánál. A a régi eszmé mot létesíté ehelyett oly nak, amely nyiséget az

Milye cia

Párizs, nov mokraták su ban, hogy m utóbbi afrika ség! címmel szultánt, add társaság elnö mes Uram" n csaország le francia demo hogy ma, an szaladgál a hetne rekeszt nemzet fejéne rangjához jo kitalálni.

Milyen cim kenek? Ez a jobban a fraz mondják, hog nek „Felség! kell illetni tagjait, akik sem lehet h egyik lehata feje a „Kegy kapja eserebe

Kevesen tu társaság elnö formisa is, a viselnek az még Felix F származik, ak idején nem v köztársaság e ja. Harmine saság kikiált lehetett arra földi uralkodó mélyiségé hiva utazzon és ot vagy pedig, h külföldön m gál király v Franciaország tott. Mennyi mennyi tanác utazást? A kir sem akart arr

Sevillában és Alicantében a sztrájkolók véres ütközetet vívtak a karhatalommal

Valenciában az egyetemi rektorok lemondtak állásaikról

Párizs, november 20. Madridi jelentések szerint Sevillában tegnap zavargások voltak. A munkásság tömeg tüntetést rendezett a kormány ellen s ennek során összeütközések voltak a karhatalommal. A tüntetők több autóbust és villamoskocsit felborítottak és a járműveket fel is gyújtották. A karhatalmat katonai csapatokkal erősítették meg s így sikerült a tömeget szétkergetni. Ötven sebesülés és kétszáz letartóztatás történt.

Barcelonaiban és a kisebb katalán városokban a sztrájk változatlanul tovább tart. Súlyosabb incidenseket nem jelentettek.

Madrid, november 20. Alicantében a sztrájkolók összeütköztek a rendőrséggel. Számos letartóztatás történt. Valenciában az egyetemi rektor és

dékánok a főiskolai hallgatók presziójára lemondottak állásaikról. A kormány a lemondást nem akarja elfogadni. Sevillában az egyetemet újabb zavargások miatt bezárták.

Nem erősítik meg azt a hírt, hogy a szakszervezetek Barcelonában elhatározták volna, hogy a sztrájknak végét vetnek.

Madrid, november 20. Ma kommunista kiáltványok terjesztése miatt több letartóztatást eszközöltek a spanyol fővárosban. A rendőrség riadó-készültségét ma éjszakára is fenntartják, mert attól tartani, hogy a kommunisták zavargásra készülnek. A főváros külső negyedeiben ma jelentéktelen összeütközésektől eltekintve aránylag nyugalom uralkodott.

Állami gabonabevásárlási központot létesítenek Ausztriában

Bécs, november 20. A mezőgazdasági érdekképviselők vezetőinek a napokban megtartott tanácskozásán Ausztria gabonaellátásának és a termelés támogatásának a problémájáról tanácskoztak. A konferencia résztvevői elfogadták dr. Dolfusznak, a mezőgazdasági kamara elnökének gabona szerzési központ felállítására vonatkozó tervezetét és elhatározták, hogy annak megvalósítása végett sürgős előterjesztést tesznek a szövetségi kormány felé. A terv szerint eljéleznék azt a régi eszmét, hogy gabonamonopóliumot létesítsenek Ausztriában, hanem ehelyett olyan szervezetet alakítsanak, amely a szükséges gabonamenyenyiséget az állam ellenőrzése mellett

a külföldön beszerezné. Ennek osztrák szempontból az volna az előnye, hogy az agrárállamokkal szemben Ausztria rekompenciációkat érhet el az osztrák ipar számára a gabonabevásárlás fejében, másrészt pedig olyan magasban állapíthatná meg a belföldi eladás számára a gabona árát, amely megfelelné Ausztria mezőgazdasági érdekeinek.

Tekintettel arra, hogy ez nem jelentené a gabona megdrágítását, bizonyosra veszik, hogy a szociáldemokraták is támogatni fogják ezt a tervet és nem látják akadályát annak, hogy az új nemzetgyűlés az erre vonatkozó kormányjavaslatot minden nagyobb nehézség nélkül elfogadja.

Milyen megszólítás jár a francia köztársaság elnökének?

Párizsi lapok érdekes vitája

Párizs, november 20. A francia demokraták súlyos sérelmet látnak abban, hogy míg Doumergue elnök legutóbbi afrikai utazása alkalmával „Felség!” címmel szólította meg a marokkói szultánt, addig a fiatal uralkodó a köztársaság elnökét egyszerűen „Kegyelmes Uram”-nak titulálta. Ebben Franciaország lealacsonyítását látják a francia demokraták és azt mondják, hogy ma, amikor annyi kegyelmes ur szaladgál a világban, hogy folyót lehetne rekeszteni velük, akkor a francia nemzet fejének mégis jobban hangzó és rangjához jobban illő titulust kellene kitalálni.

Milyen cím járjon a köztársaság elnökének? Ez a kérdés foglalkoztatja legjobban a francia jogászokat, akik azt mondják, hogy ha a francia államfőnek „Felség!” vagy „Fenség!” címmel kell illelni a külföldi uralkodóházak tagjait, akikkel találkozik, akkor mégsem lehet helyénvaló, hogy Európa egyik leghatalmasabb birodalmának a feje a „Kegyelmes Ur!” megszólítást kapja eszerébe.

Kevesen tudják, hogy a francia köztársaság elnökének van egy külön uniformisa is, amit azonban már rég nem viselnek az elnökök. Ez a ruhadarab még Félix Faure idejéből (1895—1899) származik, akinek elnökké választása idején nem volt szabályozva a francia köztársaság elnökök udvari ceremóniája. Harmine évvel a harmadik köztársaság kikiáltása után még mindig nem lehetett arra gondolni, hogy egy külföldi uralkodó vagy más magasabb személyiség hivatalosan Franciaországba utazzon és ott az elnökkel találkozzon, vagy pedig, hogy a köztársaság elnöke külföldön megforduljon. Carlos portugál király volt az első uralkodó, aki Franciaországba hivatalosan ellátogatott. Mennyi gond, mennyi tárgyalás, mennyi tanácskozás előzte meg ezt az utazást? A király udvarmestere hallani sem akart arról, hogy királya a köztár-

saság elnökével, mint egyenrangú állam fővel találkozzék. Croizier, az elnök ceremóniamestere felkereste Portugália párizsi követét, de Suoza-Rosa-t, hogy vele a találkozás részleteit megbeszélje. Suoza-Rosa így fogadta Croiziert:

— Ön sohasem fog zöldágra vergődni a mi ceremóniamesterünkkel... hanem mondok Önnek egy jobb tanácsot, beszélje meg ezt a dolgot magával a királlyal. Majd adok egy levelet, amely nek a révén az udvarmester megkerüléssel is beszélhet vele.

És a dolgot sikerült is teljes rendben elintézni... király és elnök, mint egyenrangú felek találkoztak.

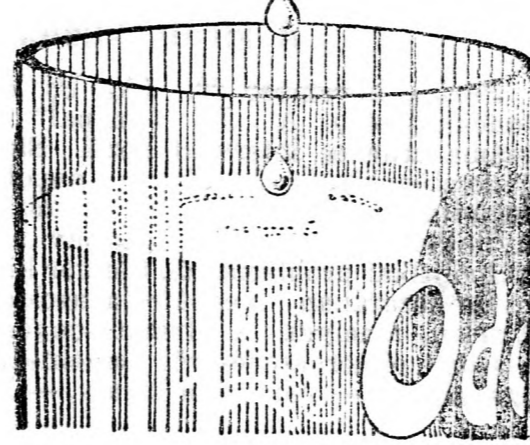
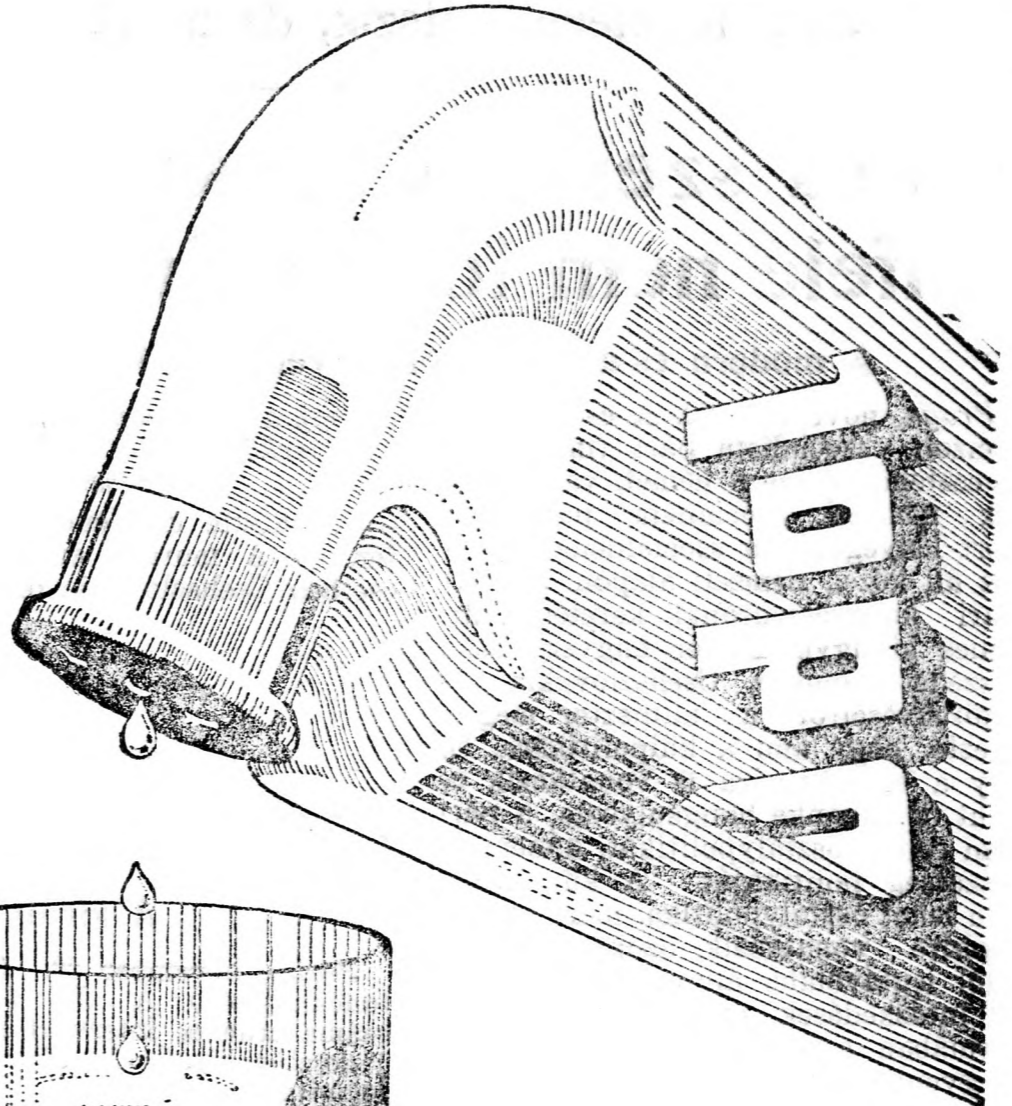
Azonban az egyenrangúság kérdése ezzel a ténnyel még mindig nem nyert végleges elintézést. Az elnöki ceremónia mester (directeur du protocole) legfontosabb problémája még ma is az, hogy a köztársaság elnöke ne legyen kitéve olyan szerepléseknek, ahol külföldi — vagy esetleg francia — személyiségekkel való találkozás alkalmával alacsonyabb szerepkörbe kerülhet.

Félix Faure volt az első, aki az elnökök részére külön uniformist csináltatott. Carnot és Freycinet még viselték is, de már nem szívesen, mert minden esős nap egy új diszruhát tett fönkre. A fehér plasztrón nem védett a hideg ellen, nyáron pedig nagyon gyorsan piszkolódott. Egyedül Spuller volt az, aki szerette ezt a jelmezt. A többi elnök nem szerette.

I. KREPPÉL

Juden u. Judentum von heute

Számos illusztrációval
Ára 1000 lej helyett 400 lej
KAPHATOK AZ UJ KELET
KÖNYVOSZTÁLYÁBAN

Egészséges fogak, tiszta lehelet az „Odol” által.

Az új brazilai kormány rendeleti uton kötelezte az összes ipari koncerneket a bérek 6 százalékos felemelésére

A munkaidő nem lehet több negyven óránál

London, november 20. Az Evening Standard jelenti Rio de Janeiróból, hogy a brazilai új kormány rendeletet adott ki, melyben kötelezi az összes ipari koncerneket és vállalatokat arra, hogy összes alkalmazottaiknak javadalmazását hat százalékkal emeljék fel. A munkaidő nem lehet több, mint heti negyven óra. Az új kormány

az a szándéka, hogy november vége előtt szociálpolitikai törvényhozó bizottság üljön össze, amelyben a gyárak képviselőit nyerne. Ennek feladata lesz a munkaviszonyok gyökeres rendezése és a munkástömegekkel a legszorosabb együttműködés fenntartása.

A magyar és osztrák legitimisták Steenockerzeelében részt vettek Ottó exfőherceg nagykorúvá avató ünnepélyén

Budapesten még misét is celebráltak az extrónörökös nagykorúsága alkalmával

Brüsszel, november 20. Több magyar legitimista arisztokrata ma megérkezett a belga fővárosba, ahonnan tovább utaztak Steenockerzeelére, hogy részt vegyenek Habsburg Ottó nagykorúvá avató szertartásán. A steenockerzeeli kastélyban nagy a készülődés a szertartásra. Számos főherceg és főhercegnő érkezett a kastélyba, akik ma este a volt császári család tagjaival közös vacsorán vesznek részt. Hír szerint a holnapi aktus szigorúan szertartászerű lesz és lehetőleg nélkülözni fog minden politikai jellegűt. A mise után Ottó fogadja a szerenese kívánatokat.

London, november 20. Steenockerzeelében tegnap este Zita excsászárné vendégei voltak fivére, Sixtus és René Bourbon-hercegek, továbbá Ottó atyai nagyanyja, Terézia szász királyi hercegnő és az osztrák, valamint a magyar volt udvartartás néhány volt udvari méltósága.

Budapest, november 20. Ottó mai születésnapján a Szent István bazilikában Mikes János gróf szombathelyi megyés püspök misét celebrált és Wolkenberg Alajos egyetemi tanár tartott szentbeszédet. A legitimisták Apponyi Albert gróf vezetésével részt vettek a misén.

Brüsszel, november 20. A 16. belga tüzezred hadviseltjeinek egyesülete tegnap este bajtársi vacsorát rendezett,

amelyen Sixtus és Xavér Bourbon-hercegek is megjelentek. Az egyesület vezetősége ez alkalommal átadta a hercegeknek, akik a háború alatt a belga hadseregben ezredében szolgáltak, az önként jelentkezettek hadiékítményes érmét.

LENGYELORSZÁG NEM NYUGSZIK BELE, HOGY HATÁRAIT NEMETORSZÁG JAVÁRA MEGVÁLTOZTASSÁK.

Párizs, november 20. A Paris Soir közli Zaleski lengyel külügyminiszter nyilatkozatát, aki azt hangoztatja, hogy Lengyelország egzisztenciális kérdése minimálisan mai határainak megmaradása s ezért sohasem fog beleegyezni abba, hogy a határokat Németország javára megváltoztassák. A lengyel külügyminiszter utal arra is, hogy Franciaországnak nagy érdeke fűződik ahhoz, hogy Lengyelország vissza ne fejlődjék, ami a határrevízió reá nézve kedvezőtlen bekövetkezése után bizonyára beállana.

BÁRHOL MEGJELENT KÖNYVET MEGKAPHAT AZ UJ KELET KÖNYVOSZTÁLYÁBAN.

RADIO

Ev ujdonasagai.

mpás, keretvevő az összes hullámhosszakra (10-20 m) Abszolút szelektív minden létező állomást megszoróban áthallás nélkül.

mpás, hálózati készülék az összes hullámhosszakra (20-2000 m) A tökéletesebb 3 lámpás hálózati készülék.

mpás hálózati készülék mpás, védőrácsos, hálózati készülék, védőrácsos hálózati készülék és 3 rácsos végcsővel 5 lámpás készülékkel egyenrangú mpás hálózati kész.

mpás, hálózati kom- Rádió-Grammofon-krény.

mpás, hálózati kom- Rádió-Grammofon-krény.

mpés új árjegyzékemet, mérnök Arad

mpés új árjegyzékemet, mérnök Arad

mpés új árjegyzékemet, mérnök Arad

mpés új árjegyzékemet, mérnök Arad

mpés új árjegyzékemet, mérnök Arad

mpés új árjegyzékemet, mérnök Arad

mpés új árjegyzékemet, mérnök Arad

mpés új árjegyzékemet, mérnök Arad

mpés új árjegyzékemet, mérnök Arad

mpés új árjegyzékemet, mérnök Arad

mpés új árjegyzékemet, mérnök Arad

mpés új árjegyzékemet, mérnök Arad

mpés új árjegyzékemet, mérnök Arad

mpés új árjegyzékemet, mérnök Arad

mpés új árjegyzékemet, mérnök Arad

mpés új árjegyzékemet, mérnök Arad

mpés új árjegyzékemet, mérnök Arad

mpés új árjegyzékemet, mérnök Arad

mpés új árjegyzékemet, mérnök Arad

mpés új árjegyzékemet, mérnök Arad

mpés új árjegyzékemet, mérnök Arad

„A világ feketének látszik, de azért konfliktus veszélye nem fenyeget“

Benes szerint Csehszlovákia sem befelé, sem kifelé nem fog sovinszta politikát folytatni

A modern és a háború előtti rendszer küzdelméről beszélt a cseh külügyminiszter

Prága, november 20. A csehszlovák nemzeti szocialista párt (mely nem tévesztendő össze a német, vagy osztrák nemzeti szocialista pártokkal, mert lényegében a szociáldemokráciához áll közel, nemzeti alapon. Szerk.) ipari kongresszusának keretében dr. Benes külügyminiszter nagyszabású beszédet mondott. Csehszlovákia békétörekvéseiről a miniszter megjegyezte, hogy ami a külpolitikára, ép úgy a belpolitikára is vonatkozik és mint dr. Franke hangsúlyozta, a párt nem csinál osztálypolitikát, hanem az összesség politikáját. A külpolitika sem lehet osztálypolitika, mert az mindenkire vonatkozik, azokra is, akik attól legtávolabb állanak. Mindazok az intézkedések, amelyek valamilyen formában a nemzetközi eltolódások kiegyenlítését célozzák, enyhítik a nemzetközi krízist és nehézségeket s azokra is előnyvel járnak, akik legtávolabb állanak a külpolitikától. A miniszter megelégedéssel állapította meg, hogy lassanként a külpolitika biztos irányelveihez jutunk és rámutatott a régi és az új módszerek közti különbségre. A háború előtti külpolitika céljaival és rendszereivel főleg a nagyhatalmak politikai és gazdasági hatalmának megtartására, valamint a különbségek kiegyenlítésének útjára irányult.

A kis népekre ebben a rendszerben csak olyan hely volt, amely azokat vasallusoknak vagy pusztai tárgyi eszközöknek tartotta.

Ez a politika végül is a világháború katasztrófájához vezetett. Az új külpolitika új eszmék és rendszerek felé orientálódik. Főcélja a világ és Európa megszervezése. Arról van szó, hogy a népek és államok együttműködését elősegítse.

Ezen politika kiindulópontja a demokrácia, amely úgy a népekre, mint egyes államok polgáira hasonló előfeltételeket teremt. A mi törekvésünk mindenekelőtt inkább arra irányul,

hogy gazdasági együttműködést létesítsünk és nem a katonai szerződések útját egyengessük.

A hatalom helyébe jogot és igazságot keresünk. A konfliktusokat megértéssel és nemzetközi igazságossággal fogjuk megoldani. Ez a népek együttélésének új koncepciója. Ez a politika megfelel az összklakosság érdekeinek. Csehszlovákia európai centrális helyzetének, nagyságának, tradíciójának, nemzeti és szociális strukturájának. Nem szabad azonban elhinni, hogy a külpolitika utiránya mindenütt evőzött. Ellenkezőleg éppen tanui vagyunk a modern és háború előtti rendszer egymás elleni küzdelmének. Két korszak felváltásának idejét éljük, az új idők csak most képződnek, de mi küzdünk ezért az új irányért és kompromisszum nélkül keressük,

Megjelent az új Galsworthy

a világhírű író legújabb műve:
A szent ember I—II. ára 245 lej,
ugyancsak most jelent meg:
Jock London: A vén halász meséi ára 95 lej,
Drasche Lázár A.: Amyi ára 204 lej,
Földi Mihály: Mámorosok I—II. ára 238 lej,
Theodor Dreiser: Amerikai tragédia I—II—III.
a 3 hatalmas kötet ára 612 lej.
Kapható az UJ KELET könyvosztályában.

hogy a nagy népek számszerű erejét erkölcsi erők által helyettesíthessük

— jelentette ki Benes külügyminiszter. — A morális erőknek minden esetben Csehszlovákia oldalán kell állniuk.

A támadások ellen mindig készek vagyunk védekezni, de sem kifelé, sem befelé nem üzünk sovinszta politikát. A békepolitika nem az álom és fantázia politikája, hanem realitás, amely fejlődik és amely a nemzetközi

Sándor jugoszláv király nyilatkozik a jugoszláviai fegyverkezésekről

A király kijelenti, hogy a jugoszláv fegyverkezések deffenzív jellegűek

Párizs, november 20. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A „Le Journal“ mai száma érdekes intervjút közöl Sándor jugoszláv királlyal, aki a napokban fogadta a lap belgrádi szerkesztőjét és nyilatkozott előtte a jugoszláv állam külpolitikai problémáiról. Sándor király nyilatkozatában megáfolja azokat a híreket, amelyek a francia-jugoszláv viszony elmérgesedéséről beszélnek. Az igazság az, — mondja a király, — hogy

Jugoszlávia igaz barátja Franciaország, amit a Jugoszláviában divó francia kultusz is igazol.

Jugoszláviát hét szomszédos állam veszi körül és így érdekei szorosan kapcsolódnak össze az európai eseményekkel.

— A béke — mondotta a király — a legnagyobb jótéteménye Jugoszláviának. Célunk az, hogy békében éljünk szomszédainkkal. Ennek a békének a

politikában egyre nagyobb súlyt nyer. Dr. Benes ezután kijelentette, hogy dacára annak, hogy a világot nem látjuk a legrózsásabb színekben, nem kell tartanunk attól, hogy valamilyen konfliktusra kerülhet a sor. Elismeri, hogy a helyzet komolyabb, mint talán egy évvel ezelőtt volt, de megállapítja, hogy azt a gazdasági krízis komplikálja és éppen ezért fennáll a remény, hogy amíg a krízis kiküszöbölésre kerül és a helyzetet kevésbé fogják feketén látni, kedvezőbb politikai események fognak megindulni. Eppen ezért nem szabad a bizalmat elveszíteni, hanem az egészséges optimizmus mellett kell kitartani.

Bucharint máris Canossára kényszerítette Stalin

A szovjetnek fel kell adnia az ötéves gazdasági tervet?

Ismét felére csökkent a cservonec vásárló ereje — A helyzet állítólag válságosra fordult Moszkvában

Kivégezték Blücher tábornokot, a vörös hadsereg távolkeleti főparancsnokát?

Berlin, november 20. A lapok jól informált helyről szerzett értesülései szerint Moszkvában a helyzet igen válságosra fordult. Általános a vélemény, hogy a szovjetnek meg kell változtatnia gazdasági politikájának egész eddigi irányvonalát és fel kell adnia az ötéves iparosítási programot. Az orosz bankjegyforgalom az utóbbi fél év alatt kétféle esernővel nőtt. Emiatt a pénz vásárló értéke ismét felére csökkent, mert a bankjegyszaporulattal nem áll arányban a szerzett külföldi devizák értéke. A pénz elértéktelenedése magával hozta, hogy a parasztok már újra beszüntették élénk miszerszállításukat a városokba.

Ennek a hírek kissé ellentmond az a londoni híradás, melynek értelmében a moszkvai Tass Távirati Iroda közlése szerint Bucharin tegnap nyilatkozatot adott közre, melyben beismeri eltévelyedését és kijelenti, hogy szolidárisnak vallja magát a kommunista párt végrehajtó bizottságának összes határozataival. Bucharin a nyilatkozatban hangoztatja még annak szükségességét is, hogy a szovjet számoljon le a legirgalmatlanabb módon az ellenforradalmi szervezetekkel.

London, november 20. A Daily Express azt írja, hogy az orosz petrolleumtársaság két igazgatója, akik eladásokat eszközöltek Angliában, megváltak pozícióiktól. Az igazgatók felszólítást kaptak Moszkvából, hogy térjenek vissza Oroszországba, ezt a parancsot azonban nem voltak hajlandók teljesíteni. A szovjet már ki is nevezte utódaikat. Egyikük megérkezett Londonba s még másik két igazgató fogja őt követni.

Egyébként a szovjet tovább folytatja az állítólagos ellenforradalmárok ellen irányuló irtó hadjáratát. Rigai jelentés közli, hogy a baku

szovjettörvénytörés a cservoneccal folytatott spekuláció és ellenforradalmi tevékenység miatt 3 perzsát és egy orosz halálra, 13 perzsát pedig 2—5 évig terjedő szabadságvesztés büntetésre ítélt.

Ezzel egyidejűleg a Berliner Tageblatt moszkvai jelentés alapján azt a szenzációs hírt közli, hogy Szyrtkow

orosz jobboldali politikust és Blücher tábornokot, a távolkeleti orosz hadsereg fővezérét a GPU kivégeztette volna.

Ez a hír még megerősítésre szorul, mert egy rigai jelentés szerint a GPU emberei egyelőre csak letartóztatták Blücher orosz tábornokot, a távolkeleti szovjethadsereg főparancsnokát.

Nincs többé ércpénzhamisítás

Michaelis Samu, a magyar állami pénzverde igazgatója eljárást talált fel a hamisítások megakadályozására

Budapest, november 20. Rendkívül nagyfontosságú találmányt jelentett be szabadalmaztatás végett Michaelis Samu, az állami pénzverde igazgatója, a szabadalmi hivatalnál.

Az új találmány csaknem teljes mértékben lehetetlenné teszi az ércpénzhamisítást, amely az utóbbi időben nagymértékben fordult elő. A találmány lényegének megértéséhez tudni kell, hogy régebben az ércpénzek szélén végigvonuló gyöngyörékítmény csak díszítésül szolgált, de az újabb pénzverési technikában már a pénzhamisítás megnehezítésének egyik eszközévé vált.

Michaelis Samu találmánya olyan szerkezeti gyöngyörékítmény, amely a pénzhamisító által nem állítható elő, úgy, hogy alkalmazása a sikeres pénzhamisítást ugyiszólván teljes bizottsággal lehetetlenné teszi. Az eddig használt gyöngyörékítmények legtöbbször szorosan egymás mellé helyezett félgömbökből, vagy gömbszegmensekből állt. Miután a fémek vagy fémötvözetek öntéskor tudvalevőleg gömbalakot vesznek fel, a pénzhamisít

tóknak, akik hamisítványukat legnagyobb részben öntés útján állítják elő, a legtöbb esetben sikerül olyan gyöngyörék létrehozni, amely csak nehezen és akkor is csak szakértő által volt az eredetétől megkülönböztethető. A találmány szerinti eljárás a gyöngyörék egyes elemeinek olyan alakot ad, amely öntéssel nem állítható elő és ezzel az öntéssel hamisított ércpénzt azonnal felismerhetővé teszi.

Uj! Megnyit Uj!
HOTEL-NORD
szálloda

BUKAREST, CALEA GRIVITEI 69
(az északi pályaudvar mellett)

Teljesen új épület, modern confort, hideg és meleg víz, fürdőszoba, központi fűtés, lift. — Telefon 332-84. — Nagyon mérsékelt árak. — Utazók érkezőjében részesülnek

HI
Uj Kelet a
hírségi m
Főosztály
felelős szerk
Bukarest
Hírségi E
szekünk után
megjelenés

Hatalmas r
el dr. Lázár Au
mesterét. Csütör
kor hatalmas ré
el Lázár Aurél
polgármesterét,
metés előtt a gő
ból a városháza
át. A koporsó el
Pop Ghita állan
mas bucsuztató
István, a kamar
zás mindkét ház
tatta a halottat,
rés koszoruját h
vód, volt belügy
hogy Maniu Gy
kapott arra, hog
névében helyezze
rél koporsójára.
mesvári kormány
Romulus polgár
ben, dr. Roxin T
ságok, dr. Zigre
ügyvédi kamara
volt államtitkár
párt, Marcus Ist
na Augustin a „
esztartták el a
pozíciós keretek
nult a katonaság
temetési menetbe
részt.

— Olaszország
szlovák letartózt
lentik: Az Isztriá
lentések szerint
hatóságai ismét
folytatják a szl
a legkisebb látsz
nálják arra, hog
tömegesen vessék
ten a Trieszt mel
miszárja felszólít
alá tartozó terüle
hogy lépjenek be
Ennek a környék
nagyobb részt szl
hogy ezek az ifjak
lításnak eleget te
prefektus elrende
tartóztatását. A
olyan buzgósságg
nemcsak a fiatal
hozzátartozóit is
szállították. A
meghaladja a ké
sok a nő és a gy
melyik még a tíz
Az olasz hadsereg
elégedetlenség ny
időben a fasizmus
több magasrangú
hadseregéből. Rón
el, hogy Camigli
parancsnokot és n
ist letartóztattak
rét azonban szigo

— Onegh Sabl
szervezetének „Or
vénye folyó hó 2
brakor a Cal. Re
alatti hitközség
megtartva, amiko
Sabbath szerepe
men tart előadás
lát a vezetőség.

— Négyezer m
Berlinből jelentik
nizsziórium legutó
Németországban
milliomos él, akik
vagyona meghala
Az egyes városok
ma a következőké
lin 325, Leipzig 98
München 79, Kö
Drezda 51, Bresla
többi nagyváros
száma harmincon

— Miskolcon le
Miskolcon ma le
szádra kísérték
próvost, akit azzal
ben Szamuely és
rendeletére a toln
ni mozzalmat vé
lót, Vass Józsefet
ót bírói ítélet nél
án tizenegy évig
lón s anyja látó
ány nappal ezeld

HIREK

Uj Kelet az egyetemes erdelyi és bányászati szolidaritás naplójának szerkesztője: Dr. Marton Erőss
Magyarországi szerkesztő: Jánosház Ferenc
Bukaresti szerkesztő: Dr. Hátasági Erőss, Hotel Imperial
 A naplónak utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg

Hatalmas részvét mellett temették el dr. Lázár Aurélt, Nagyvárad polgármesterét. Csütörtök délután három órakor hatalmas részvét mellett temették el Lázár Aurélt dr. t. Nagyvárad volt polgármesterét, akinek koporsóját a temetés előtt a görögkeleti székesegyházból a város háza kupolatermébe vitték át. A koporsó előtt a kormány nevében Pop Ghita államtitkár mondott hatalmas beszédet. **Pop-Csieső** István, a kamara elnöke a törvényhozás mindkét házának nevében beszélt a halottat, a koporsóra az elismerés koszoruját helyezte. **Dr. Vaida-Voevod**, volt belügyminiszter bejelentette, hogy Maniu Gyulától távirati utasítást kapott arra, hogy a nemzeti-parasztpárt nevében helyezzen koszort Lázár Aurél koporsójára. **Dr. Maiorescu**, a temesvári kormányzó nevében, **dr. Pop Romulus** alpolgármester a város nevében, **dr. Roxin** Tivadar a megyei hatóságok, **dr. Zigre** Miklós a nagyváradi ügyvédi kamara, **dr. Crisan** György volt államtitkár a biharmegyei nemzeti párt, **Marcus** István az „Astra”, **dr. Bar** Augustin a „Chemarea” nevében beszélt a halottat. A temetés impozáns keretben zajlott le, kivonult a katonaság egy diszszázada is. A temetési menetben több ezer ember vett részt.

Olaszországban tovább folyik a szlávok letartóztatása. Ljubljánból jelentik: Az Isztriából érkezett legújabb jelentések szerint a fasiszta Olaszország hatóságai ismét fokozott mértékben folytatják a szláv lakosság üldözését és a legkisebb látszólagos okot is felhasználják arra, hogy az ott élő szlovéneket tömegesen vessék börtönbe. A múlt héten a Triest melletti Dolina község komisszára felszólította az illetékessége alá tartozó területek 18-20 éves fiait, hogy lépjenek be a fasiszta milíciába. Ennek a környeknek a lakossága legnagyobb részben szláv és így érthető, hogy ezek az ifjak vonakodtak a felszólításnak eleget tenni, mire a triest-i prefektus elrendelte az ellenszégelők letartóztatását. A komisszár a rendelkezést olyan buzgósággal hajtotta végre, hogy nemcsak a fiatalembereket, hanem azok hozzátartozóit is elfogták és Triestbe szállították. A letartóztatottak száma meghaladja a kétszázat, köztük igen sok a nő és a gyermek, akik közül némelyik még a tíz évet sem töltötte be. Az orosz hadseregben is egyre nagyobb elégedetlenség nyilvánul meg az utóbbi időben a fasiszmussal szemben. Emiatt több magasrangú tisztet elbocsátottak a hadseregből. Rómában az a hír terjedt el, hogy Camiglia tábornok hadseregparancsnokot és még egy ismert generálist letartóztattak, ez utóbbinak a nevével azonban szigorúan titokban tartják.

Onegh Sabbath. A mizrahi ifjúság szervezetének „Onegh Sabbath” rendezvénye folyó hó 21-én, pénteken este 8 órakor a Cal. Reg. Ferdinand 52. szám alatti hitközség tanástermében lesz megtartva, amikor is Klein Eljáhu: „A Sabbath szerepe történelmünkben” címen tart előadást. Vendégeket szívesen lát a vezetőség.

Négyezer millimos él Berlinben. Berlinből jelentik: A német pénzügyminisztérium legutóbbi kimutatása szerint Németországban ezidő szerint négyezer millió él, akik közül ötvenegyetek a vagyona meghaladja a tízmillió márkát. Az egyes városokban a milliommok száma a következőképpen oszlik meg: Berlin 325, Leipzig 98, Majna-Frankfurt 88, München 79, Köln 75, Düsseldorf 63, Breszda 51, Breslau 33, Chemnitz 32. A többi nagyvárosokban a milliommok száma harmincon alul marad.

Miskolcon letartóztattak egy hazatérő emigráns orvost. Bpestről jelentik: Miskolcon ma letartóztatták és Szekesvárdra kísérték át Domján Lajos dr. orvost, akit azzal vádolnak, hogy 1919-ben Szamuelly és Pogány népbiztosok rendelkezésére a tolnagegyei ellenforradalmi mozgalmat vérfójtotta s két vezető, Vass Józsefet és dr. Baranyai Lászlót bírói ítélet nélkül fölbélyegzett. Domján tizenegy évig tartózkodott külföldön s anyja látogatására érkezett néhány nappal ezelőtt Miskolcra.

Egy tönkrement vendéglős hat revolverlövessel megölte kedvesét és azután felvágta ereit

A nyomorba jutott Rádulescu félt, hogy kedvese gazdagabb barátot szerez

Bucuresti—Bukarest, november 20. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Részleteiben megrázó, halálos végű szerelmi dráma játszódott le tegnap Bukarestben, Rádulescu Sebestyén pincér hat revolverlövessel megölte kedvesét, Constantinescu Niculinát, akivel hét év óta együtt élt. A revolverlövésnek néhány feltékenységi jelenet után hangzottak el és azonnal véget vetettek ennek a hét év óta tartó viszonyoknak, mely az utóbbi hónapok anyagi nehézségei miatt végződtek ezzel a tragédiával. Rádulescu, aki valaha jómódu vendéglős volt Galacban, tönkrement és beállt pincérnek Bukarestben. Magával hozta Constantinescu Niculinát is. Rádulescu keresete azonban még arra se volt elegendő, hogy háztartásukat ellássák és az a veszély fenyegette őket, hogy nem tudják hazbériket kifizetni.

Niculina állásba megy

A nő ekkor arra gondolt, hogy állást keres magának, hogy hozzájáruljon fenntartásukhoz. Keresett és talált állást az egyik C. Victorien lévő cukrászdában, ahol mint kasszírón akart elhelyezkedni. Az állás betöltéséhez szükséges iratokat későbbi időpontra ígerte. Az iratok azonban Rádulescunál voltak, aki, mikor a nő elkérte őket tőle, megtagadta az asszony kérését. Rádulescu félt attól, hogy feltűnően szép és elegáns kedvese ha állást kap, alkalmat lesz újabb és jobb anyagi viszonyok között élő barátot szerezni és ezért ellenszegült az asszony akaratának.

Nem jön haza...

Ennek ellenére Niculina elfoglalta az állást. Ettől kezdve napirenden voltak közöttük a veszekedések. Megtörtént, hogy a nő későn tért haza. Egyszer pedig Rádulescu együtt látta autózni kedvesét egy idegen férfivel. Mikor pedig az asszony egy éjjel egyáltalában nem tért haza, Rádulescu erőlyesen kérdőre vonta. A nő kijelentette, hogy le-

utazott Galacra néhány butordarabért és azért nem töltötte otthon az éjszakát. Ugyanakkor pedig újra követelte a férfitől, hogy adja ki az iratokat.

Hat revolverlövés

Rádulescu most elhatározta, hogy megöli kedvesét. Másnap reggel öt órakor, mikor munkájából hazajött, revolvert hozott magával.

— Még mindig akard az iratokat? — kérdezte és elővette a fegyvert.

A megrémült nő egy butordarab mögé bujt és sikerült a szomszéd szobába menekülnie. Magára akarta zárni az ajtót, de a férfi nyomon követte és egymásután hat lövést adott le az asszony hátába. A golyók közül egy maradt csak a testben. A szerencsétlen nő azonnal, jajkiáltás nélkül összeesett. Testét valószínűleg átluggatták a revolvergolyók.

Ekkor Rádulescu bezárkózott a másik szobába és borotvával felvágta bal karján az ütőért. Mikor a házbeliek az egész szomszédságot fellármázták, a csendőrség és a mentők kiszálltak, a helyszínen a nőt holtan, a bezárkózott Rádulescut pedig hatalmas vértócsában a földön fekvő találták szobájában. A mentők a klinikára szállították Rádulescut, ahol megállapították, hogy állapota kielégítő és rövidesen felépül. Constantinescu Niculina holttestét a bonctani intézetbe szállították át.

A klinikán Rádulescu a vizsgálóbíró előtt megtette első vallomását. Elmondta Rádulescu, hogy jómódu bodegás volt Galacban, ahol hét évvel ezelőtt beléseretelt Constantinescu Niculina-ba. A szerelméből viszony lett, de a leány olyan kölkező életmódot folytatott és úgy öltözködött, hogy az tízezerbe került Rádulescunak. Rádulescu élete megrontójának tartja a meggyilkolt nőt, aki anyagilag tönkretette és mikor már nem tudta igényeit kielégíteni, elhagyta. Rádulescu kijelentette, hogy nem sajnálja tettét.

A gyilkos pincért letartóztatták és ágya mellett fegyveres őr áll.

Meggyilkolták, kirabolták és rágyújtották a házat. Innsbruckból jelentik: A déltiroli Unternoi községben borzalmas gyilkosságot fedeztek fel a lakók Schattzer Antal szomszédos községbeli gazdát, aki négyezer schillinggel zsebében vásárra jött át Untermoiba, utonállók lefogták, behurcolták egy lakatlan álló házba, ottan leírták, kirabolták és rágyújtották a házat. A ház a szomszédos házakkal együtt porig égett. A szerencsétlen Schattzer Antal bennégett a házban.

A Zsidó Joghallgatók Köre hírei. A Zsidó Joghallgatók Köre folyó hó 23-án, vasárnap délelőtt fél 11 órai kezdettel a Salom-klub helyiségében tartja meg szemeszternyitói gyűlését. A programot dr. Balázs Endre és dr. Spitzer József előadásai alkotják. Felkérnek az összes joghallgatók, hogy a gyűlésen teljes számban jelenjenek meg. A vezetőség.

Hevesi Piroska hangversenye. Hosszú hallgatás után tegnap este ismét koncertet adott Hevesi Piroska, a kiváló kolozsvári zongoraművész. Műsorán Chopin F-moll balladája, Stravinszky kozák-tánc, Bartók néhány tánczeneje és mindenek betetőzésül: Beethoven Fis-dur szonátája szerepelt. A művész minden egyes interpretációján erős felkészültségének fölényét, technikai precizitására hajlamos, dinamikus erejét, muzikalitásának főleg szellemi beállítottságát éreztük; csupa olyan erényeket tehát, melyek főleg női interpretátor nál mennek kivételesség-számba. Ez a kimondottan Hevesi Piroska-féle kivételesség, mint mindig, úgy tegnap este is megtette hatását. A katolikus kör disztermett zsufozásig megtöltő közönség lelkesen megelégedett a kiváló művésznőt, aki ma Kolozsvár szegényes zseni életében kétségkívül az oázist, a dilettantizmustól való távolállást és a legtisztább művészi törekvést képviseli. Ennek ellenére meg kell jegyeznünk, hogy Hevesi Piroska kissé túlzásba vicsi művészetében az intellektuális elemeket, ami kétségkívül art művészet kövételtségének.

NAPRÓL-NAPRA

Oklahoma amerikai államban **Bethany környékén felhőszakadás és tornádó pusztított.** 500 épület rombadőlt. 25 ember életét veszítette és több mint százán megsebesültek. Ugyancsak a Havai szigetecsoport Oahu nevű szigetén is árvíz katasztrófa következettben nyolc halálozás történt. Husz el-tüntje is van a katasztrófának.

A londoni Daily Herald szerint a halálbüntetés kiküszöbölésének tanulmányozására kiküldött bizottság azt fogja javasolni a parlamentben, hogy öt évi kísérleti időre a bűntételek végrehajtását fügesszék fel. Ez idő alatt a belügyminiszter minden egyes esetben kegyelmet adna.

Lyonban a munkálatok most már gyorsabban haladnak előre, mert beállították az új kotrógépeket. Ma éjszaka egyidőre a munkát újra abba kellett hagyni, mert a dombtetőn levő Chateau-kórház megfigyelő újabb földcsuszamlás zörejét jelezték. Tegnap az összedőlt épületek omladékai alól újabb hét holttestet emeltek ki.

A Neue Freie Presse szerint a rendőrség megállapította, hogy Levine egy általában nem élt szűköss viszonyok között Ausztriába érkezése előtt sem és csekélyt mindenütt akadálytalanul beváltották. Nem igaz az a híresztelés sem, hogy a francia hatóságok Levine Ausztriába érkezése előtt már felhívták volna Ausztria figyelmét Levine állítólagos üzelmire. Ma döntenek Levinének biztosíték ellenében történő szabadlábba helyezése ügyében.

Eckener dr. a sajtó képviselői előtt abból az alkalomból, hogy a Graf Zeppelin léghajó megkezdte téli pihenőjét, nyilatkozott a léghajó eddigi teljesítményéről. A Graf Zeppelin eddig 155 utat tett meg, több mint hat-ezer utast szállított s a megtett kilométerek száma meghaladja az egyenlítő hatszoros hosszát. A léghajó 2 millió 200 ezer postacsomagot és levelet szállított.

A jövő év június 16-án megkezdődik Helsinkiben a három napra tervezett IV. finn-ugor kulturkongresszus, amelyen ünnepélyek és fogadtatások is lesznek.

A kongresszus befejezte után a negyedik napon lesz a finn nemzeti dalosverseny, amelyen mintegy tízezer dalos vesz részt. Ezt követik kirándulások a festői finnországi tájakra.

Detroitban a napokban megkezdik egy esempészési bünper tárgyalását, melynek szereplői ellen az a vád, hogy éveken keresztül harminc repülőgépből álló repülőraj segítségével óriási mennyiségű alkoholt csempésztek be Kanadából az Egyesült Államokba. 12 csempész-repülőgépet sikerült büntjelként lefoglalni.

TRUMPELDOR-TEAK KOLOZSVÁRON. A kolozsvári Trumpeldor parancsnokság — felbuzdulva az eddigi táncos teák nagy erkölcsi sikerén — elhatározta, hogy rendszeresen ezeket minden vasárnap délutánra. Idő és hely megmaradnak az eddigi 5 órai kezdet és a Palace-kávéház. Tekintettel arra, hogy ezeknek a szórakoztató összejöveteleknek nagy társadalmi-nevelő kötelessége is van, felkérünk minden zsidót arra, hogy megjelenésével támogassa a Trumpeldort nehéz munkájában.

MOST JELENT MEG:

Mentő csillagok a zsidó éjszakában

Issák Arnold novellái és elbeszélései
 Ára 80 lej
KAPHATO AZ UJ KELET KÖNYVOSZTALYÁBAN

HIRDESSZEN AZ UJ KELETBEN

ovember 21.
 bb súlyt nyer.
 tentette, hogy
 világot nem lát-
 szineken, nem
 gy valamilyen
 sor. Elismeri,
 abb, mint talán
 le megállapítja,
 krízis kompli-
 náll a remény,
 sűszöbölésre ke-
 sűsbé fogják fe-
 politikai ese-
 aduini. Eppen
 zalmat elveszi-
 ges optimizmus

sekről

k
 k igaz barátja
 több is kérdést
 verkezést illetően
 m fegyverkeze-
 lentettük, hogy
 verkezik, mert az
 hogy megőrizze a
 nyelvi helyzetet.
 verkezése — fe-
 em agresszív, ha-
 zív jellegűek.

téves

válságosra

a távol-

tikust és Blücher
 leti orosz hadse-
 PU kivégeztette

erősítésre szorul,
 és szerint a GPU
 sak letartóztatták
 okot, a távolkeleti
 rancsnokát.

misítás

gatója eljárást
 ára

sitványaitak leg-
 tatóján állítják elő,
 erül olyan gyöngy
 ely csak nehezen
 kértő által volt az
 bözhető. A tar-
 arás a gyöngysor
 yan alakot ad, a
 llítható elő és ez-
 isított ércpézt
 vé teszi.

nyit **UJ**
NORD
 oda
 EA GRIVITELI 69
 udvar mellett)

odern confort, hideg
 zoba, központi fűtés,
 84. — Nagyon mér-
 k árkedvezményben
 sülnék

KÖZGAZDASÁG

Módosította a CFR a vasuti tarifát

Több cikkre kiterjesztették a fuvarkezdvényt — A keskenyvágyúny vonalakon történő átrakás iránt

Bucuresti—Bukarest, november 20. Amióta az új vasuti tarifa életbe lépett, az érdekeltek egyebet sem tettek, mint interveniáltak és akcióztak a rengeteg hiba és sérelem korrigálására érdekében. A különböző gazdasági érdekeltségek által előterjesztett módosításokat a CFR tarifabizottsága egyrészt el is fogadta. Most jelent meg az új vasuti tarifa első számú pótléka, amely ezeket a módosításokat már figyelembe veszi. Legjelentősebb újítása a tartalékpótléknak az, hogy az iparpártolási kedvezmények helyébe bevezetett állomások és áruk szerinti kedvezményes tarifaosztályok számát megnövelte, illetve a kedvezményeket több árucikkre és több állomásra terjesztette ki, úgy, hogy az eddigi 238 tarifa helyett most már 263 tarifába tartoznak a vasuton szállított áruk.

Kedvezményes állomási tarifát kapott az aszfaltozásoknál használt bitumen, a vaj és tejfel, valamint azok az áruk, amelyek az első és harmadik speciális tarifában, mint meg nem nevezett áruk szerepeltek, ha a feladásuk olyan cég részéről származik, amely ezelőtt iparpártolási kedvezmény

ben részesült. Ugyancsak kedvezményes fuvardíjakat kaptak az előírt állomásokon feladásra kerülő következő áruk: tinta, hangszerfa (rezonánszűrőszárú), nyers kréta, a talpfák felállításához használt creozol, a bőrönd-árak, nyers fenol, a diszített, aranyozott, zománcozott, galvanizált, vagy festett vasárak, sodrony és cementtel, földdel, vagy samottal izolált acél-árak (kábelek), a műgyapjú, fedéllemez, vasminium, korom, káliumnitrát, velencei vörös festék, a hordókban szállított gyümölcszörpök, sziták, érelapok (a vas kivételével), zománcozott féglá, közönséges kaszakók.

Az új tarifapótlék tartalmazza a concessióba adott gyűjtőforgalom fuvardíjait is, amelyeket a 263-ik számú tarifában foglalt össze a vasut. Még egy közérdekű újítást a tarifapótléknak az, hogy a keskenyvágyúny vonalakon történő átrakás iránti táblázatosan szabályozza aszerint, hogy az áru melyik tarifaosztályba tartozik. Eddig a tarifa fix összeget állapított meg minden áru, tekintet nélkül hogy annak értéke elbírja-e az illetéket, vagy sem.

A németországi fizetésképtelenségek. Berlinből jelentik: A német statisztikai hivatal a napokban tette közzé az év fizetésképtelenségeinek statisztikáját. 1930 januárjától októberig a fizetésképtelenségek száma 18 és fél százalékkal volt magasabb, mint tavaly ugyanebben az időpontban. Egyezkedési eljárás 51.2 százalékkal volt több, mint tavaly.

Egy világhírű exportcég fizetési zavarokkal küzd. Hamburgból jelentik: Wiegell, Bohmen et Cie cég, amely Buenos Airesben hárommillió pezetas (75 millió lej) export-résvénytársaságot képvisel és Hamburgban nagy exozitúrát tart fenn, fizetési zavarokkal küzd. A passzívák mennyiségéről pozitívum még nem tudnak.

A csehországi sörfőzdek fuzionálnak. Prágából jelentik: A prágai kereskedelmi és iparkamara területén működő kis és közép sörfőzdek, továbbá a malátakészítők szövetségének javaslatot terjesztettek a kormány elé, hogy állami támogatással részvénytársaságba tömörülhessenek. A részvénytársaság igazgatósága 60 százalékban az eddigi sörfőzdek 40 százalékban az

állam képviselőiből állana. Az alapítóké 180 millió koronával van előirányozva.

Ausztriában emelkedett a dollár árfolyama. Bécsből jelentik: Az utóbbi napokban Bécsben a newyorki deviza 710.25-re emelkedett. A deviza emelkedése visszavezethető arra a körülményre, hogy az osztrák közgazdasági élet az utóbbi időben csökkent pénzügyi szükségletei következtében a rövidlejáratu hiteleket igyekezett elintézni. Minthogy újabb newyorki devizák nehezebben voltak megszerezhetők, a kereslet megszilárdította a dollár kurzusát.

Fizetési zavarokkal küzd a világ legnagyobb hajózási koncernje. Londonból jelentik: A Royal Mail, a világ legnagyobb hajózási koncernje súlyos finánciális nehézségekkel küzd. A Royal Mail, amelynek részvényei még két év előtt 76 sillingen állottak, ma már csak 12 és félsillinget érnek. A részvénytársaság igazgatósága bizottságot küldött ki azzal, hogy dolgozzon ki egy újjászervezést célzó tervezetet.

Színház-Mozi

A MAGYAR SZÍNHÁZ IRODAJÁNAK KÖZLEMÉNYEI

A Magyar Színház meglepetései. Szombat este érdekes meglepetésekkel szolgál a közönségnek a színház. A Meluzina című Zerkovitz-operett előadásán egy új, hír szerint igen kitűnő énekesnő mutatkozik be, aki szerződéses céllal kérte felléptetését s debütéjéig meg akarja őrizni inkognitóját. Ugyancsak szerződéses céllal fellép egy tancosnő is, aki bronzra festett testtel fog táncolni egy igen szép és nehéz táncot. Egyelőre az ő neve is titok. Harmadik nagy attrakció egy briliáns artistaszám, amelyet óriási áldozattal szerződöttetett le a színház a Meluzina előadásaira. A Meluzina ugyanis egy cirkusz életét viszi a közönség elé s annak minden intimitását leleplezi. A cirkuszi műsor persze a színpadon fog lefolyni. A színház együttese Ihász Aladár rendező vezetésével mellett mindent elkövet, hogy a Meluzina előadásai mennél elevenebb-

ben adják vissza a cirkuszos életnek hangulatát. Az előadásban a teljes operettgyűjtés résztvevőit sőt még Kaszab Anna, a drámai hősnő is hatalmas szerephez jutott. Kivülre Kondor Ibolyka, Betegh Bébi, Miklóssy Margit, Nemes Margit, Vass Piri, Nádor, Tompa, Ihász, Leövey, Selmezy, Fülöp stb. szerepelnek. A Meluzinától óriási sikert vár a színház.

A MAGYAR SZÍNHÁZ MŰSORA

Péntek: A vadkaesa. (Harmadoszor. Rendezte Hortváth Árpád mint vendég.)
Szombat: Meluzina. (Zerkovitz-operett, először. Kondor Ibolyka, Betegh Bébi, Kaszab Anna, Miklóssy, Nemes, Vass, Nádor, Tompa, Ihász, Selmezy, Leövey, Fülöp.) Premier bérlet 12. sz. Ssz. 67.
Vasárnapeste 9 óra: Meluzina. (Zerkovitz-operett, másodikor. Bérlet-szünetben. Ssz. 69.)
Hétfő este fél 9 óra: Meluzina. (Zerkovitz-operett, harmadoszor. 16. A. bérlet. Ssz. 70.)
Kedden este fél 9 óra: Meluzina. (Zerkovitz-operett, negyedszer. 16. B. bérlet. Ssz. 71.)

A Román Opera műsora

Péntek, november 21-én: Hoffmann meséi. (Premier.)
Vasárnap, november 23-án (délután): Tosca.
Hétfő, november 24: Opera-szünet.
Szerda, november 26: Hoffmann meséi.
Péntek, november 28: Mignon.
Vasárnap, november 30-án (este): Hoffmann meséi.

A MAGYAR SZÍNHÁZ MOZI MŰSORA

Csütörtök, péntek és szombat 3, 5 és 7 óra: Az élet diadala. Zane Grey szenzációs Wild west története 7 felvonásban. A főszerepekben: Nancy Carroll és Jack Holt.
Vasárnap délelőtt 11 óra: matiné: Szahara, amerikai kalandor történet 7 felvonásban. A főszerepekben: William Powell és Jack Holt. Helyárak: 15 és 10 lej.
Vasárnap délután fél 3 és 4 óra: Az élet diadala. Wild west drámai történet 7 felvonásban. Helyárak: 20 és 10 lej.

RADIO MŰSOR

IDŐ: KÖZÉPEUROPAI

Péntek, november 21.
Bukarest. 12: Gramofon. 12.30: Hírek, időjárás, gramofon. 16: Könnyű zene. 17: Felolvasás. 17.15: Hírek, időjárás. 17.30: Zenekar. 18: Rádiógyermek. 19: Gramofon. 20: Holland est. 21.45: Hírek.
Budapest. 9.15: Hangverseny. 9.30: Hírek. 12: Déli harangszó az Egyetemi templomból. Időjárásjelentés. 12.05: A m. kir. Mária Terézia nonvédgyalovegred zenekarának hangversenye. — Borsay: Szébb jövőt — magyar induló. Lehar: A mosoly ország. Donizetti: A kegyenő. Pichtner: Fantasia Hungarica. Lincke: Csipkerózsika nészája. 12.25: Hírek. — 1: Pontos időjelzés, időjárásjelentés. — 2.30: Hírek. 3: Piaci árak, árfolyamhírek. 4: Madarassy Erzsébet gyermekversei és meséi. 4.45: Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek. 5: Kisfaludy Károly halálának százéves évfordulója alkalmából a Kisfaludy Társaság előadása. 6: A Székessyvárosi Zenekar hangversenye. Kéler: Olasz szimfónia. Kételbey: A haway kék vizek menete. Grünfeld Alfréd: Románia. Yoshitomo: A Száz lépcső teaházban. Koekert: Reggel Saussouciában. Cui: Cantabile. Van Goens: Scherzo. Csajkovszkij: Nemzetközi szvit. Lengyel mazurka. II. Francia román. III. Cseh polka. IV. Olasz dal. V. orosz dal. VI. Tiroli tánc. VII. Magyar induló. VIII. Nápolyi tánc. 7: Vergilius-émlék a nápolyi öbölben. Irta és felolvassa Máthé Elek dr. — 7.30: Gyorsíró tanfolyam. 7.50: Hegedűs Gyula és cigányzenekarának hangversenye. 8.30: Kisfaludy-émléknapély. 1. Kisfaludy-költemények. 2. Boross Mihály: A költő e színműve. Rendező Odry Árpád. Utána: Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek. Majd: Gramofonhangverseny.

Bécs. 22.40: Zenekari hangverseny. — Dvorak, Csajkovszkij, Puccini, Grieg, Mayer-Aichhorn, Strauss, Fall, Kételbey, Ziehrer művei.
Berlin. 21.20: Szimfonikus hangverseny Dvorak: Hegedű és zongora-hangverseny. Brahms: I. szimfónia.
Breslau. 20.30: Szimf. hangv.
Stuttgart. 20.30: Mozart, Weber, Wagner művei.
Varsó. Kattovie. 20.15: Lengyel zeneszerzők művei.
Milánó. 21: Szimfonikus hangverseny. Smetana, Ravel, Mozart művei.
Oslo. 20: Szimf. hangv.
Toulouse. 21.30: Gramofon.
Prága. 22.20: Mai zene.
Pozsony. 18.30: Schubert zene.

Szombat, november 22.
Bukarest. 12: Gramofon. 12.30: Hírek, időjárás. 16: Zenekar. 17: Felolvasás. — 17.15: Hírek. 17.30: Zenekar. 18: Rádiógyermek. 20: Gluck: Orfeus c. operája.

Budapest. 9.15: Szalózenekari hangverseny. 9.30: Hírek. 11.15: Az Országos Testnevelési Kongresszus megnyitójának ünnepségeinek helyszíni közvetítése Szegedről. 12. Déli harangszó az Egyetemi templomból. Időjárásjelentés. 12.05: Az Országos Postászenekar hangversenye. Suppé: Költő és paraszt. Kraul: Tárogató magyar ábránd. Offenbach: Hoffmann meséi. — Péter J.: Xilophon szólók. Chorin J.: Budapest—Madrid. 12.25: Hírek. 1: Pontos időjelzés, időjárásjelentés. 2.30: Hírek. 4.10: Erdődy Mihály novellái: 1. Rövidzárlat. 2. Mindnyájan így vagyunk. Felolvassa Radó Árpád. 4.45: Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek. 5: „Pletykálódás a türelemről”. Kosch Béla, a Magyar Cserkészszövetség titkárának előadása. 5.30: Operettrejelések és keringők. 7: Mit üzen a rádió. 8.10: Kvartett. 8.45: „Dolgok, amik sikerülnek”. 9.15: Zenekari hangv. Utána pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek. Majd cigányzene.
Bécs. 19.30: Opera. Utána zenekari hangverseny.
Berlin. 21.25: Operarejelések.
Frankfurt. 21.15: Mozart—Weber zene.
Stuttgart. 6.30: Ejjeli hangverseny. — Salvati milánói énekes áriáival.
Varsó. Poznan. 20.30: Zsidó hangv.
Kattovie. 20.30: Szórakoztató zene.
Milánó. 21: Operett.
Róma. 21.05: Végyes hangv.
Brünn. 21: Mandolin hangv.
Oslo. 20: Saent-Saens: Sámson és Dehlla c. operája.
Toulouse. 21.30: Harmonikázás. 22: Időjelzés. 20.30: Könnyű zene, szólók, katona zene.

Budapest. 9.15: Szalózenekari hangverseny. 9.30: Hírek. 11.15: Az Országos Testnevelési Kongresszus megnyitójának ünnepségeinek helyszíni közvetítése Szegedről. 12. Déli harangszó az Egyetemi templomból. Időjárásjelentés. 12.05: Az Országos Postászenekar hangversenye. Suppé: Költő és paraszt. Kraul: Tárogató magyar ábránd. Offenbach: Hoffmann meséi. — Péter J.: Xilophon szólók. Chorin J.: Budapest—Madrid. 12.25: Hírek. 1: Pontos időjelzés, időjárásjelentés. 2.30: Hírek. 4.10: Erdődy Mihály novellái: 1. Rövidzárlat. 2. Mindnyájan így vagyunk. Felolvassa Radó Árpád. 4.45: Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek. 5: „Pletykálódás a türelemről”. Kosch Béla, a Magyar Cserkészszövetség titkárának előadása. 5.30: Operettrejelések és keringők. 7: Mit üzen a rádió. 8.10: Kvartett. 8.45: „Dolgok, amik sikerülnek”. 9.15: Zenekari hangv. Utána pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek. Majd cigányzene.
Bécs. 19.30: Opera. Utána zenekari hangverseny.
Berlin. 21.25: Operarejelések.
Frankfurt. 21.15: Mozart—Weber zene.
Stuttgart. 6.30: Ejjeli hangverseny. — Salvati milánói énekes áriáival.
Varsó. Poznan. 20.30: Zsidó hangv.
Kattovie. 20.30: Szórakoztató zene.
Milánó. 21: Operett.
Róma. 21.05: Végyes hangv.
Brünn. 21: Mandolin hangv.
Oslo. 20: Saent-Saens: Sámson és Dehlla c. operája.
Toulouse. 21.30: Harmonikázás. 22: Időjelzés. 20.30: Könnyű zene, szólók, katona zene.

Bécs. 22.40: Zenekari hangverseny. — Dvorak, Csajkovszkij, Puccini, Grieg, Mayer-Aichhorn, Strauss, Fall, Kételbey, Ziehrer művei.
Berlin. 21.20: Szimfonikus hangverseny Dvorak: Hegedű és zongora-hangverseny. Brahms: I. szimfónia.
Breslau. 20.30: Szimf. hangv.
Stuttgart. 20.30: Mozart, Weber, Wagner művei.
Varsó. Kattovie. 20.15: Lengyel zeneszerzők művei.
Milánó. 21: Szimfonikus hangverseny. Smetana, Ravel, Mozart művei.
Oslo. 20: Szimf. hangv.
Toulouse. 21.30: Gramofon.
Prága. 22.20: Mai zene.
Pozsony. 18.30: Schubert zene.

Apró hirdetések

Köser vegetárius étterem! Rendkívül izletes ételek. Figyelmes kiszolgálás. A vaj és tejszínek saját készítményei. Schwartz Ignác. Cluj, Calea Regala Ferdinand 16.

Szerény igényű, román, magyar nyelvű bíró gépirónó állást keres. Cim a l. adóban.

Légházó vattaszinór (elszakíthatatlan) ablakra és ajtóra, lábtörők, Boskovicsnál, Cluj, Str. Reg. Maria 15.

Egy szoba konyha január 1-re kiadó Kovács uca 8. (Str. Paurilor).

Jobb megjelenésű, korrekt nők és férfiak könnyű munkával napi 200—240 lej kereshetnek. Cultura Str. Memorandului 4.

A proféta gyermek Edmond Fleg megrázó zsidó regénye. Ára 100 lej és portó KAPHATÓ AZ UJ KELET KÖNYVOSZTÁLYÁBAN

JUDAICA

Granovsky: Boden u. Siedlungen in Palestina
Dr. A. Nossig: Integrales Judentum
Margulies: Kritik d. Zionismus 2 k. 75
Gabriel Rissers: Leben und Wirken
Max Brod: Im Kampf um das Judentum geb.
Dr. I. Zöllschan: Revision d. jüd. Nationalismus
Dr. Rupin: Die Bibel und die Kultur der Gegenwart
Brann: Jüdische Geschichte
Toreyner und Lasser: Deutsches Hebraisches Wörterbuch
Martin Buber: Die Jüdische Bewegung 2 b.
Bernfeld Simon: Die Jüdische Literatur
Nordau: Die Tragödie d. Assimilation
Max Löhr: Israels Kultur- und Entwicklung
Jakob Klatzkin: Krisis und Entscheidung im Judentum geb.
Dr. Rupin: Die Juden der Gegenwart
KAPHATÓK AZ UJ KELET KÖNYVOSZTÁLYÁBAN

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelb. Rt. Cluj (Kolozsvár), Piața Unirii (volt Mátyás király-tér) 7.

Bérleteket előnyös kamattal mellett fogad el és rendszerint felmondás nélkül fizet vissza Olcsó kölcsönökre nyújt.
Fiókjai: Dej, Dicioșanmartin, Alba-Julia, Targul Mures, Oradea és Timisoara. (Dej, Dicioșanmartin, Gyulafehérvár, Marosvásárhely, Nagyvárad és Temesvár)
SAJÁT TÖKÉI 143 MILLIÓ LEJ
Akkor: Intézetek: Tordasanyos Vármegyei Takarékpénztár r.-t. urda (Torda), Alecsandruvármegyei Gazdasági Bank és Takarékpénztár r.-t. Aiud (Nagyenyed), Udvarhelymegyei Takarékpénztár r.-t. Odorheiu (Sz. elyudvarhely) és Cristur (Sz. Keresztúr, Szászrégenyvári Takarékpénztár r.-t. Reghin (Szászrégen), Néplank r.-t. Huédio (B.-hunyad), Szamosújvár, Hitelbank R.-t. Gherla (Ezassosújvár).
Minden bankügyletet legelőnyösebben végez. Áruktárol a vasuti mellett.

XIII ÉVF.
CIUI — KO
november
5691 ÉV

Uj Kelet
sz. hánati sz.
na
Kábelink utra
terraz megle
Központunk
a megeresztés

V
zék és n

Ezről a nem
var vitézi szék
ünk már mi is
na különösebb
nek a kiváló pac
problémái, de a
lőbuszon időro
ak középpontj
rendnek vitéz t
sidó közvélemé
tel fordul a leg
és szociális váls
szág felé s önké
dést, vajjon ez a
ország ezekkel a
a maga ügyéne
népek szimpátiá

Arról van szó
zsidóság vezető
táj az, hogy
szék elvből é
vesz fel tagjai
gesnek kellene
mat, ha a vitézi
mi egyesület len
nak megfelelő cí
cimet osztogatja
sokkal több en
los állami intéz
tők verejéke
milliárdos állam
vitézi szék tagj
díjat, sőt ellenk
vitéz a címen k
dig terjedő vité
ami a mai insé
vagyont képvis
sen megértjük
gyar zsidóság f
len, hogy ezekr
nak a zsidókna
hősies magatart
alatt kiérdemel
A magyarorsz
közönséget fel
magyar parlant
ezelőtt a honvé
Fábian képvisel
met, Fábian fe
ban a Pester
éleshangja veze
kérdéssel, amin
Gömbös Gyula,
nister, — hog
nyünkben csa
Gömbös nem le
hanem egyenes
dol. A zsidók i
gyarok akkor s
vériket a külö
lüket, a legmag
tömege is borit
súlyosabb prov
ról ennek a ké
a zsidóknak ó
„a zsidó-kérdé
mostanában a
Ez a minisz
izgalmat és fe
magyarországi
Sándor Pál ké
zést adni legy
Sándor Pál a
azt hozta fel,
mostanában k
lára és a ke
„Csak nem va
hogy ezek ut
magatokat”.

Sándor Pál
Romániában i
különböző bizo
kálta volna ez
Az interpell
elnök válaszol
cossággal, an